

RandKrant

MAANDBLAD VOOR DE INWONERS VAN DE VLAAMSE RAND

november 2010 | jaargang 14 | #09

'File, frustratie en pollutie'

Touring-woordvoerder Danny Smagghe pleit voor globaal mobiliteitsbeleid

En de mens, hij zal winkelen

Grote shoppingcentra in de Noordrand

Een tweede leven voor de Oyenbrugmolen

Franstalige meningen over Rand en land

+ AGENDA

'Onze koppigheid verrijkt onze muziek'

Steven De bruyn over zijn tournee met Tony Gyselinck en Roland

i

Tom Serkeyn is journalist bij Ring-tv en violist bij de Vilvoordse muziekgroep Zakdoek. Hij is geboren in Brussel en woont in Peutie. Voor RandKrant schrijft hij afwisselend met Fatima Ualgasi, Joris Hintjens, en Dirk Volckaerts de column *mijn gedacht*.

Corridor

'Begin al maar te drukken, de tekst volgt', zou schrijver Karel Jonckheere ooit gezegd hebben. En dat is nu net wat ik wel eens tegen de strenge maar rechtvaardige hoofdredacteur van dit blad zou willen zeggen. Het is bijzonder moeilijk in te schatten hoe de politieke toestand in dit land is geëvolueerd tegen de dag dat deze RandKrant in jouw bus valt. Een maandblad is nu eenmaal geen radio of televisie waarop je desnoods live de laatste ontwikkelingen uit de doeken kunt doen.

Misschien wonen we bij het ter perse gaan van dit novembernummer in een confederaal België, misschien in een onafhankelijk Vlaanderen of, als de institutionele malaise aanhoudt, in een gebied onder Europese voogdij: het protectoraat *Malaisië*. Als het van sommige Franstalige Brusselse politici afhangt, zijn we tegen de dag dat dit stukje verschijnt allemaal Brusselaars. Hun natte droom is dan werkelijkheid: de hele Vlaamse Rand, en als het kan nog wat meer, eindelijk een onderdeel van le très grand Bruxelles.

En als dat niet kan, moet er volgens diezelfde Franstalige politici een corridor komen tussen Brussel en Wallonië, door het Zoniënwoud in Sint-Genesius-Rode. 'Als Vlaanderen zich afscheidt van België dan moet Brussel aan Wallonië grenzen', liet FDF-leider Olivier Maingain onlangs weten aan een Franse kwaliteitskrant. Maingain, naar het schijnt een eminent jurist, heeft wat studiewerk verricht en is tot de vaststelling gekomen dat het voor de Brusselaars en Walen zonder territoriale eenheid wel eens zeer moeilijk zou kunnen worden om volgens het internationale recht te claimen dat ze één land vormen.

Trouwens, aan één corridor hebben de Franstaligen niet genoeg. Er moet nog een corridor komen voor die van Komen. Want Komen is een Henegouwse enclave in West-

Vlaanderen. En ook een onafhankelijk Vlaanderen zal zich moeten behelpen met een corridor(tje), meer bepaald een reepje grond dat Voeren met Riemst verbindt, dwars door de Waalse gemeenten Visé en Bassenge. Want, wat Maingain over de territoriale eenheid van Brussel en Wallonië zegt, geldt dan natuurlijk ook voor Voeren en Vlaanderen.

Ondertussen proberen de inwoners van Sint-Genesius-Rode zich voor te stellen hoe zo'n corridor er in werkelijkheid uitziet. Telkens als de Franstaligen een corridorprisping krijgen, rukt een ploeg van Ring-tv naar Sint-Genesius-Rode uit voor de obligate vox populi. 'Een corridor? Dat zou een spijtige zaak zijn omdat het Zoniënwoud de long van Brussel is. Het zou zonde zijn om een deel van het woud te kappen.' 'De Franstaligen willen een corridor tegen BHV? Dus men wil een gang maken? Maar mogen de Vlamingen daar dan niet meer door?' 'Een corridor? Absoluut niet te doen! We gaan toch geen toestanden creëren zoals in Duitsland met de luchtbrug van Berlijn?'

Zo'n vaart zal het wel niet lopen. Als je ziet aan welk tempo de (pre)formatiegesprekken vorderen, moeten we ons niet ongerust maken. Dus als de Waterlooosesteenweg in Sint-Genesius-Rode op een mooie dag helemaal opengebroken ligt, is dat nog geen reden tot paniek bij de Vlaamse Rodenaren. Dat betekent nog niet dat ze begonnen zijn met het graven van een corridor, wellicht zijn het banale wegwerkzaamheden, want tegenwoordig gooien ze in Vlaanderen elke vierkante meter asfalt open. Tenzij, tja, tenzij dat bij het ter perse gaan van deze RandKrant ...

TEKST Tom Serkeyn ■ FOTO Filip Claessens

i Reacties? Mail naar randkrant@derand.be

13

AGENDA BINNENIN

‘Met taal kun je lachen en plezier maken’

Lennaert Maes met een nieuwe Nederlandstalige muziekvoorstelling voor anderstaligen

© FC

12

© FC

22

© FC

23

© FC

32

05 En de mens, hij zal winkelen

Binnen een straal van nauwelijks vier kilometer in de Noordrand en het noorden van het Brussels Gewest koesteren verschillende promotoren plannen voor grote shoppingcentra. Hierbij worden de mooie woorden niet geschuwd, maar blijven er grote vragen bestaan over de leefbaarheid.

DE

26 Nederlands praten zonder blozen

Een gloednieuw informatief spel wil cursisten Nederlands aanzetten om in het dagelijkse leven zonder schroom het Nederlands te gebruiken. *De Marktkramers* is een groepsspel met een trendy retrolook.

FR

28 Franstalige stemmen over Rand en land

De uitbreiding van Brussel, een corridor, de herziening van de taalwetgeving, het is het Franstalige mantra dat media steeds weer uitvergroot. Stilaan nemen Franstaligen echter ook andere standpunten in en misschien zijn die wel veel interessanter.

DE

06 ■ vanassetotzaventem

24 ■ opstap

25 ■ huizentuinen

26 ■ natuurlijk

29 ■ kwestievanmaak

30 ■ beeldverhaal

32 ■ gemengdegevoelens

colofon

RandKrant verschijnt maandelijks op 188.000 exemplaren voor de inwoners van de Vlaamse Rand rond Brussel. Het is een uitgave van de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant | **Realisatie** vzw 'de Rand' | **Hoofdredactie** Geert Selleslach | **Eindredactie en coördinatie** Ingrid Laporte | **Vormgeving** Jansen & Janssen, Gent | **Fotografie** Filip Claessens en Kris Mouchaers | **Druk** Roullarta, Roeselare | **Redactieadres** Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel, tel 02 767 57 89, fax 02 767 57 86, e-mail randkrant@derand.be, website www.derand.be | **Verantwoordelijke uitgever** Jan de Bock, ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel | uit in de Rand wordt gerealiseerd met de financiële steun van de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Gemeenschap.

En de mens,

Binnen een straal van nauwelijks vier kilometer in de Noordrand en het noorden van het Brussels Gewest koesteren verschillende promotoren al enige tijd plannen voor shoppingcentra. Daarbij worden grote woorden en mooie beelden niet geschuwd, maar blijven te veel maatschappelijke vragen onbeantwoord.

TEKST Luc Vanheerentals ■ FOTO Filip Claessens

De site waar Uplace gebouwd zal worden.

Het gigantische project van Uplace in Machelen zal voor een vierde ingevuld worden met zogenaamde *belevingswinkels*. Het Acces Park project van Robelco in datzelfde Machelen werd vorig jaar door de Vlaamse Regering niet geselecteerd voor een brownfieldconvenant – waarbij de overheid de sanering van vervuilde gronden vergemakkelijkt –, maar de promotoren (inmiddels Iret Development) lobbyen verder. De stad Brussel plant een groot shoppingcentrum aan de Heizel en Equilis wil in de kanaalzone aan de Van Praetbrug *Just under the sky* realiseren. In de nog te bouwen nieuwe stadswijk een beetje verder op de site van Tour&Taxis is eveneens heel wat ruimte voor winkels gepland. En last but not least duiken er ook geregeld proefballonnetjes op over de invulling van Schaarbeek-Vorming, met alweer winkels.

Van het goede te veel

Zowel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als in de Noordrand weerklinken kritische stemmen. Ook Paul Hegge, directeur van VOKA-Kamer van Koophandel Halle-Vilvoorde, is niet te spreken over al deze plannen. 'Studies geven weliswaar aan dat er in deze regio nog een markt is voor een nieuw shoppingcentrum. Alle projecten realiseren, kan echter niet. Wij zijn voorstander

van het Uplace-project omdat het omwille van zijn vernieuwende karakter zal bijdragen tot de aantrekkelijkheid van de regio en mits een goede aanpak de bestaande handelskernen kan versterken. Wij proberen met de Brusselse Kamer van Koophandel een overleg op te starten om een en ander op elkaar af te stemmen. Het gaat hierbij niet alleen om concurrentie en leefbaarheid. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet goed beseffen dat deze nieuwe projecten verkeer met zich meebrengt dat door onze regio moet en de flessenhals daar alsmaar meer verstopt', aldus Hegge.

Tijd dringt

Met zo veel concurrentie zo dicht bij elkaar is het voor de promotoren zaak om als eerste de eigen plannen te realiseren. Wie eerst zijn winkelcentrum bouwt, geeft de rest het nakijken en heeft ongetwijfeld een concurrentievoordeel. Het zou de anderen wel eens kunnen ontmoedigen om verder te doen. Uplace in Machelen lijkt momenteel over de beste papieren te beschikken. Op de terreinen van de vroegere Renaultfabriek in Machelen wil deze promotor 600 miljoen euro investeren in een 190.000 m² grote werk- en ontspanningsplek 'waar werken, winkelen, wonen en ontspannen naadloos in elkaar overlopen'. 25 procent van de ruimte is be-

stemd voor belevingswinkels met vernieuwende Belgische merken, conceptwinkels en winkels met nieuwe merken die nog niet aanwezig zijn op de Belgische markt. 'In het kader van de brownfieldconvenant hebben we twee jaar terug met de Vlaamse Regering een overeenkomst gesloten over de finaliteit van dit project. Momenteel zijn we bezig met het voorbereiden van de vergunningsaanvraag. We willen de aanvragen volgend jaar indienen en snel nadien aan de slag gaan', aldus Lorin Parys van Uplace.

De meningen over het Uplace-project zijn echter verdeeld. De gemeente Machelen is voor en heeft zopas een handelsvergunning gegeven. Vilvoorde heeft heel wat bedenkingen. 'Wij staan achter dit project. Het is voldoende doorgesproken met zowel de gemeente als met de Vlaamse Regering. De plaatselijke handelaars in Machelen zijn overtuigd dat het project hen meer klanten zal opleveren. Vergeet niet dat er meer dan 3.000 werknemers tewerkgesteld zullen worden', zegt Jean-Pierre De Groef (SPA), burgemeester van Machelen. Collega burgemeester Marc Van Asch (CD&V) van Vilvoorde is kritischer. 'We zijn bezorgd over de gevolgen voor de middenstand in Vilvoorde. Daarnaast is er ook grote bezorgdheid over de gevolgen op vlak van mobiliteit. Het verkeer rijdt zich nu al vast. Alles wat er bijkomt, zal

hij zal winkelen

het probleem verergeren. Mijn vrees is dat de noodzakelijke bovenlokale ontsluitingswegen voor dit project te laat aangelegd zullen worden', aldus Van Asch.

Om mogelijke negatieve effecten op de plaatselijke middenstand te compenseren stelt Uplace overigens 1,1 miljoen euro voor stadskernhervorming ter beschikking aan Machelen en Vilvoorde. Dat Uplace 13 miljoen euro investeert in mobiliteit is volgens Van Asch geen oplossing voor het verkeersprobleem. 'Dit geld gaat naar de directe toegangsweg tot het winkelcentrum. Belangrijker zijn echter de bovenlokale ontsluitingswegen, die meer en meer verzanden.' De burgemeesters vinden het niet wenselijk om alle geplande shoppingcentra te realiseren. 'Mits men de mobiliteitsproblemen goed aanpakt, is er slechts ruimte voor één shoppingcentrum in deze regio', zegt Van Asch.

Projecten van de farao

Ook in het Brussels Gewest rijst er verzet tegen al de winkelplannen. 'Het economisch gebied Vlaams-Brabant en Brussel heeft geen nood aan faraonische shopping- en kantoorprojecten. Deze concurrentieslag is onverantwoord en nefast voor de leefbaarheid', stelde in april een interregionaal platform van acht organisaties uit Halle-Vilvoorde en Brussel, zoals Bond Beter Leefmilieu, ACV, Unizo en de Brusselse Raad voor Leefmilieu.

Welke plannen worden er precies gekoesterd in het noorden van Brussel? Vooreerst is er Neo, een 350.000 m² groot project dat de stad Brussel aan de Heizel plant. Naast een congrescentrum (5.000 plaatsen), een concertzaal (15.000 plaatsen), woningen, administratieve diensten, een recreatieve- en vrijetijdspool is er in dit 67 ha grote gebied sprake van 100.000 m² nieuwe shoppingmogelijkheden. De stad duidde onlangs het Rotterdamse architectenbureau KCAP aan om het masterplan uit te tekenen.

De Waalse vastgoedontwikkelaar Equilis, dochter van warenhuisketen Mestdagh, wil op een 4 ha groot gebied aan de kanaalzone ter hoogte van de Van Praetbrug 150 miljoen euro investeren in het project *Just under the sky*. Hier is sprake van 25.000 m² winkelruimte. De aanvragen voor een bouw- en milieuvergunning werden in november 2008 inge-

diend. Olivier Weets van Equilis verwacht in maart 2011 een beslissing en hoopt dat de gebouwen in 2014 in gebruik genomen kunnen worden.

Wel al vergund is een deel van de nieuwe stadswijk die T&T op de site van Tour&Taxis plant. Volgens Michel Debièvre is dit project echter absoluut niet te vergelijken met dat van Uplace, de Heizel of Equilis. 'Wij willen hier in de eerste plaats een nieuwe stadswijk realiseren. Slechts 10 procent van de geplande 370.000 m² is bestemd voor commerciële functies zoals winkels, restaurants, hotels, cinema.'

Het hoger vermelde Brusselse platform zegt te vrezen dat de realisatie van deze projecten zal leiden tot 'een totale ontworping van het stedelijk weefsel en een complete chaos op het vlak van mobiliteit'. Het platform pleit voor een duurzame economische ontwikkeling bestaande 'uit veilige en multifunctionele leef- en werkbuurten, stabiele werkgelegenheid en een verbeterde en duurzame mobiliteit'. Men dringt sterk aan op een overleg tussen de verantwoordelijke Vlaamse en Brusselse overheden.

Eenzelfde noodkreet horen we ook bij alle gesprekspartners die we contacteerden. Paul Hegge: 'Het overleg over de gewesten heen lukt een beetje op vlak van mobiliteit, maar is zo goed als onbestaande op vlak van ruimtelijk ordening. Onder impuls van de Kamer van Koophandel van Brussel en Halle-Vilvoorde zijn we er wel in geslaagd om overleg op gang te brengen op het niveau van de ambtenaren.'

DE Und der Mensch, er wird einkaufen

Uplace und Acces Park in Machelen, Neo am Heysel und Equilis an der Van Praet-Brücke. In einem Umkreis von knapp vier Kilometern am Noordrand und im Norden der Region Brüssel-Hauptstadt arbeiten verschiedene Promotoren schon seit einiger Zeit an Plänen für gigantische Einkaufszentren. Dabei wird nicht an großen Worten und schönen Bildern gespart. Bei so viel Konkurrenz in so unmittelbarer Nähe geht es für die Promotoren darum, ihre jeweiligen Pläne schnellstmöglich umzusetzen. Wer sein Einkaufszentrum als Erster baut, gibt den anderen das Nach-

Uplace – Machelen

- 600 miljoen euro
- 190.000 m² grote werk- en ontspanningsplek, met 55.000 m² winkelloppervlakte
- start: 2012

Acces Park project Iret Development – Machelen

- 100.000 m² met winkelcentrum, kantoren, woningen en amusement als fitness, bowling, klimmuur en een skipiste

Just under the sky – Equilis site Godin Van Praetbrug Laken

- 150 miljoen euro
- 4 ha voor 25.000 m² winkelruimte
- aanvraag bouw- en milieuvergunning: november 2008 ingediend
- beslissing: maart 2011
- start: 2014

Neo Heizel – Brussel

- 67 ha
- 100.000 m² nieuwe shoppingmogelijkheden
- congrescentrum van 5.000 plaatsen, concertzaal van 15.000 plaatsen, woningen, administratieve diensten
- start: 2014

sehen und hat zweifelsohne einen Wettbewerbsvorteil. Das Rennen gegen die Zeit hat begonnen, inzwischen aber werden wenige oder gar keine konkreten Antworten auf die Fragen der Mobilitätsproblematik geboten, die solche Zentren mit sich bringen werden. Auch die gesellschaftliche Relevanz und der Aspekt der Lebensqualität werden hinterfragt. 'Es fehlt uns nicht an pharaonischen Shopping- und Büroprojekten', sagt dazu eine Plattform von gesellschaftlichen Organisationen, die im Rand und in Brüssel aktiv sind.

Verborgen armoede

VLAAMS-BRABANT Een op de vijf Vlaams-Brabanders moet rondkomen met minder dan 10.000 euro per jaar. Dat maakte de provincie op een studiedag bekend. Niet alleen in kleine plattelandsdorpen, maar ook in de rijke Rand is er veel verborgen armoede. 'Vlaams-Brabant staat bekend als een rijke provincie. Het gemiddelde inkomen en het mediaaninkomen liggen hier beduidend hoger dan in de rest van Vlaanderen. Maar cijfers kunnen bedriegen, of toch minstens een deel van de waarheid verbergen, want ook in onze provincie moet 18 % van de mensen het rooien met minder dan 10.000 euro per jaar. Begin er maar eens aan', zegt gedeputeerde voor Gelijke Kansen Karin Jiroflée (SPA). 'De armoede is al lang geen louter stedelijk fenomeen meer. Zo valt het op dat de Rand sterk vertegenwoordigd is in de armoedestatistieken. Kraainem, Linkebeek, Wezembeek-Oppem, Sint-Genesius-Rode, het zijn allemaal gemeenten waar ruim 20 % van de bevolking minder dan 10.000 euro per jaar verdient. Zelfs gemeenten met een chique reputatie, zoals Oud-Heverlee of Tervuren, tellen zo'n 19 % inwoners met een laag inkomen.' ■ TD

De XII werken van AZ Jan Portaels

VILVOORDE Het Algemeen Ziekenhuis Jan Portaels in Vilvoorde opende onlangs de deuren van haar nieuwe pediatrie. 'De vernieuwde pediatrie is het zesde van onze twaalf werken die we in het ziekenhuis uitvoeren. Het is één van onze paradepaardjes', zegt algemeen directeur Guy Buyens. 'De consultatie is verhuisd naar de vijfde verdieping van de site in de Gendarmeriestraat. We hebben een splinternieuwe wachtzaal, een speelruimte en twee ruime consultatielokalen. Achteraan is er de hospitalisatieafdeling. Het nieuwe interieur en het dagelijkse verloop op de afdeling staat helemaal in het teken van onze jonge patiënten, met een aangepast menu, een privéverhalenverteller en een cliniclown à la carte.' Eerder dit jaar werden in het AZ Jan Portaels ook al de materniteit en het operatiekwartier vernieuwd. De komende maanden worden nog zes afdelingen in een nieuw jasje gestoken. ■ TD

Sociaal-culturele injectie

ZAVENTEM De plannen voor de nieuwe cultuursite in Zaventem krijgen stilaan vorm. Er komt onder meer een ruime concertzaal voor 700 cultuurliefhebbers pal in het centrum van de gemeente. 'We hebben gekozen voor het terrein van de voormalige Suchard-fabrieken, vlakbij de gebouwen van de academie en de huidige

bibliotheek, zegt schepen voor Cultuur Ingrid Holemans (Open VLD). 'Met het station en de bushaltes vlakbij is de site ook goed te bereiken met het openbaar vervoer. De ontwikkeling van deze site moet de gemeente een echte sociaal-culturele injectie geven. De schelpvormige grote concert- en theater-

demaand ▶

Uit een intern document blijkt dat de spoorwegmaatschappij NMBS vanaf 2012 de kaartjesverkoop op de trein wil afschaffen en veertig loketten wil sluiten. In de Rand zou dat gaan om de loketten van **Zaventem**, **Merchtem** en **Dilbeek**. De NMBS benadrukt dat er nog geen definitieve beslissing is genomen. ▶ In de

loods van de gemeente **Grimbergen** wordt een oude tram die nog op Expo 58 heeft gereden, gerestaureerd. Daarna zou de tram het toeristisch uithangbord van de stelplaats van de Lijn in Grimbergen moeten worden. ▶ Zelfstandigenorganisatie Unizo vraagt de Vlaamse Regering bijkomende maatregelen te nemen

om de lokale handelskernen van **Machelen**, **Zaventem** en **Vilvoorde** te beschermen na de komst van het megashoppingcentrum Uplace. ▶ De provincie Vlaams-Brabant gaat extra bufferbekkens bouwen om de wateroverlast in de Tangebeekvallei in **Grimbergen** en **Vilvoorde** te voorkomen. ▶ Het kerkje en

© FC

zaal zal door een balkon opgedeeld zijn in twee afsluitbare niveaus. Achter het podium komt een polyvalente zaal met een capaciteit van 300 personen voor recepties, eetfestijnen, lezingen, enzovoort. Een verdieping hoger komt een tweede, kleinere zaal voor softsporten.'

omgeving van **Rossem** (Meise) is beschermd omwille van de historische en artistieke waarde. ► Langs de A12 in **Grimbergen** en **Meise** is het Agentschap Wegen en Verkeer gestart met de bouw van geluidsschermen. ► Het project voor de bouw van 120 appartementen, 30 winkels en een ondergrondse parking op

de Hopmarkt in **Asse** loopt sterke vertraging op omdat het milieueffectenrapport ten vroegste in december klaar is. ► Brussels Airport in **Zaventem** werd tijdens de jaarlijkse World-Routes-conferentie verkozen tot beste Europese luchthaven. Deze Airport Marketing Award gaat naar luchthavens die het afgelopen

jaar sterk scoorden in ontwikkeling van nieuwe vliegroutes en opvielen door hun goede marketingactiviteiten. ► De gemeente **Drogenbos** heeft het beeldje van de kaasbrabber op vraag van de heemkundige kring verplaatst naar de rotonde op de Grote Baan. ► De lokale politie **Asse, Merchtem, Opwijk, Wem-**

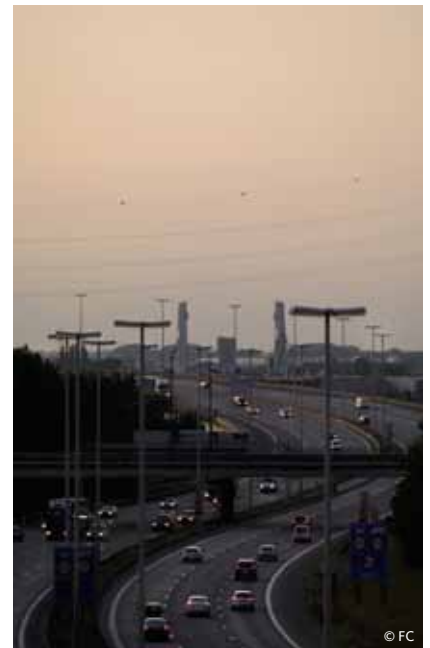
mel (AMOW) gaat samenwerken met de Oostvlaamse politiezone Buggenhout-Lebbeke en de federale politie om op landelijke wegen meer patrouilles te paard te kunnen inzetten. ► Van de 300 mensen die bij de federale verkiezingen in juni weigerden te zetelen in een stem- of telbureau, omdat de kieskring Brus-

Mobiliteitsstudie grote ring

VLAAMSE RAND Een verbreding van de grote ring rond Brussel is het beste alternatief, maar die maatregel alleen zal de files niet wegwerken. Dat is de voornaamste conclusie van een mobiliteitsstudie van het Vlaams Verkeerscentrum in opdracht van de Vlaamse Regering. De onderzoekers gingen in de studie na welke maatregelen een positief effect hebben op de verkeersdoorstroming op de ring. Naast de verbreding werd ook het effect van een tunnel van de E40 in Groot-Bijgaarden naar Sint-Stevens-Woluwe onderzocht. Ook andere scenario's werden bekeken: het sluiten van de zuidelijke ring, een tunnel onder de luchthaven van de E40 naar de E19, het uitbreiden van het openbaar vervoer en het invoeren van rekeningrijden. Het rekeningrijden op de ring heeft volgens de studie een duidelijk effect, betere fietsverbindingen over de ring minder. Zelfs de dubbeldeksnelweg, die Jean-Marie Dedecker (LDD) ooit suggereerde, komt in aanmerking. De conclusie van de studie luidt dat het alleen een combinatie van deze maatregelen de files op de ring zal kunnen wegwerken. De resultaten van de studie zullen nu onderzocht worden op hun technische haalbaarheid. Eind dit jaar komt er een plenaire vergadering met alle be-

trokkenen, waaronder ook de gemeentebesturen. Volgend jaar kan dan het onderzoek naar de milieueffecten van start gaan. Een snelle oplossing voor de dichtgeslibde ring rond Brussel is dus nog niet voor meteen. ► TD

© FC

Poelen vol leven

© FC

MERCHTEM De gemeente Merchtem telt meer dan zestig waterpoelen waarin amfibieën alle kansen krijgen. Het poelennetwerk is de verdienste van onder meer de Merchtemse afdeling van Natuurpunt. 'Onze vorige voorzitter Kris De Pauw, die in 2009 overleed, is jarenlang bezig geweest met de aanleg van poelen in Merchtem', zegt huidige voorzitter Alain De Cré. 'Dankzij al die poelen zijn er nu veel meer amfibieën, want water brengt

leven. Zo komen nu bijvoorbeeld de bruine en groene kikker, de alpenwatersalamander en de zeldzamere vinpootsalamander op heel wat plaatsen voor. Dat was vroeger niet het geval. Met de hulp van het Regionaal Landschap Groene Corridor en de gemeente Merchtem hebben we dit kunnen realiseren en daar zijn we erg trots op.' ■ TD

i Alain De Cré, 0474 55 51 18

Wandelnetwerk

PAJOTTENLAND / ZENNEVALLEI Toerisme Vlaams-Brabant, het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën en de gemeenten Gooik, Lennik, Pepingen, Roosdaal en Sint-Pieters-Leeuw hebben het eerste Vlaams-Brabantse wandelknooppuntennetwerk geopend. Er werd een selectie gemaakt van 300 kilometer trage wegen in het Pajottenland en de Zennevallei. Ze werden op een wandelkaart gezet en met 270 knooppunten aan elkaar geknoopt. 'In het wandelnetwerk worden, net zoals in het succesvolle fietsnetwerk, knooppunten gelegd waar twee of meer wandelwegen mekaar kruisen. Via signalisatie onderweg wandel je zo van knooppunt naar knooppunt', legt Monique Swinnen (CD&V), gedeputeerde voor Toerisme uit. 'Met de bijhorende wandelkaart kun je

zelf je wandeling uitstippelen en de afstand bepalen met de kilometeraanduidingen op de kaart. Dankzij dit netwerk wordt wandelen in het Pajottenland haast eindeloos.' Toerisme Vlaams-Brabant gaat ook het Brabants trekpaard promoten als toeristische attractie en imago-versterkend element. 'Het Brabants trekpaard heeft het moeilijk. Zijn oorspronkelijke landbouw- en economische functie is verloren gegaan. Het aantal veulens vermindert gestaag, dus is het tijd voor actie. Deze grote, vriendelijke ambassadeur voor onze regio verdient beter', zegt Monique Swinnen. ■ TD

i Meer info over het wandelnetwerk Pajottenland en Zennevallei vind je op www.toerismevlaamsbrabant.be

sel-Halle-Vilvoorde nog niet gesplitst is, worden er 55 vervolgd. ► **Asse, Merchtem, Opwijk** en **Wemmel** stellen gemeenschaps-wachten ter beschikking om de veiligheid op de bussen van de Lijn te verbeteren. ► In **Hoeilaart** wordt het bosreservaat Joseph Zwaenepoel uitgebreid met 117 hectare. Met 230 hectare wordt

het het grootste en tevens oudste bosreservaat in Vlaanderen. ► De provincie Vlaams-Brabant besteedt 204.500 euro aan de aanleg van nieuwe fietswegen in **Machelen, Wezembeek-Oppeem** en **Zaventem**. Deze fietswegen zijn belangrijke schakels in het fietsverkeer van en naar de hoofdstad. ► **Asse** vindt dat er

zeker tien windturbines in de gemeente geplaatst kunnen worden. De eerste afspraken voor de bouw zijn gemaakt. ► De gemeente **Linkebeek** tekent opnieuw bezwaar aan tegen de bouwvergunning voor het Gewestelijk ExpresNet (GEN). Bij een vorig bezwaar kreeg de gemeente gelijk. ► De verval-len woningen aan het station van

HOEILAART Steeds meer gemeenten starten met dorpsrestaurants. Een dorpsrestaurant is een plaats waar mensen goed, gezond en goedkoop kunnen eten en waar iedereen welkom is die om welke reden dan ook moeilijk sociale aansluiting kan vinden. Onlangs starten Kampenhout en Roosdaal met een dorpsrestaurant, maar de gemeente Hoeilaart was één van de pioniers in de regio. 'Wij organiseren sinds 2008 één keer per maand een dorpsrestaurant, afwisselend in De

7 november 2001

Sabena failliet

Eekhoorn en het Lindenhof', vertelt Marijke De Ruddere van het OCMW van Hoeilaart. 'Gemiddeld bereiken we daarmee telkens zo'n 150 mensen en daarmee zitten we aan ons maximum. Niet alleen OCMW-kanten komen bij ons eten, ook heel veel alleenstaanden. Het dorpsrestaurant is een sociale ontmoetingsplaats geworden waar je voor 8 euro een voorgerecht, hoofdgerecht, dessert, koffie en een drankje krijgt.' ■ TD

© LUC BOHEZ

Sint-Genesius-Rode zijn platgegooid. Er komt een tijdelijke parking. Nadien wordt er plaatsgemaakt voor extra sporen. ► Met alle water- en rioolwerken ziet het er naar uit dat **Dilbeek** in 2011 een grote werf wordt. ► Het sterrenrestaurant Michel in **Groot-Bijgaarden** heeft de wijnkaart vervangen door een iPad. ■ JH

ZAVENTEM Op 7 november 2001 werd de *Société Anonyme Belge d'Exploitation de la Navigation Aérienne*, kortweg Sabena, failliet verklaard. Het is tot op heden het grootste faillissement dat een Rechtbank van Koophandel in België uitsprak. Hiermee stonden 7678 Sabenawerknemers onmiddellijk op straat. Een kleine 1500 bleven aan de slag.

Aan het eind van de jaren tachtig kwam Sabena in financiële moeilijkheden. Door de grote concurrentie kreeg de maatschappij het lastig om het hoofd boven water te houden. Het verdwijnen van Sabena leek ook in de lijn van de verwachtingen te liggen. Al in maart 1991 stelde toenmalig minister van Communicatie Jean-Luc Dehaene in een interview met *Le Soir* dat de verdwijning van Sabena een mogelijkheid was. 'Sabena kan opgeslokt worden door andere luchtvaartmaatschappijen. In Europa zullen er maar twee of drie grote maatschappijen overleven. Sabena zal daar niet bij zijn en het is beter dat het verdwijnt. Dat is

een veel te dure manier om onze vlag hoog te houden.' Toenmalig Europees commissaris voor Transport, Loyola de Palacio, merkte op dat 'alleen Air France, British Airways, KLM en Lufthansa in de toekomst een centrale rol kunnen spelen'.

Om het bedrijf er weer financieel bovenop te helpen, verkocht Sabena in mei 1995 49,50 % van zijn aandelen aan Swissair. Na een korte opleving verslechterde de situatie echter opnieuw. De aanslagen van 11 september 2001 luidden een ware luchtvaartcrisis in. Daar bovenop kwam nog de desinteresse van de Belgische regering, die geen geld meer wilde stoppen in de slabakkende maatschappij, en de megalomanie van de Zwitsers. Swissair zou Sabena 'leeggezogen' hebben en kon zijn financiële engagementen uiteindelijk niet meer nakomen waardoor Sabena op 7 november 2001 failliet werd verklaard. Op 19 januari 2004 viel ook het doek over Sabenadochter chartermaatschappij Sobelair.

Ter elfder ure onderhandelden de vakbonden van Sabena een sociaal plan met de regering. Een faillissement van zo'n omvang was in de Belgische sociale geschiedenis immers nog nooit

voorgekomen. Was het uit een soort schuldgevoel dat de regering, als hoofdaandeelhouder van Sabena, wou onderhandelen over een sociaal plan? Uiteindelijk voorzag het sociaal plan voor alle (ex)Sabenawerknemers in bijkomende premies bovenop de sluitingspremie en de contractuele vergoedingen.

Later bleek dat een failliet niet had ontmoeten. Beide aandeelhouders hadden boter op hun hoofd. Swissair had Sabena inderdaad niet correct beheerd en de Belgische overheid had passief toegekeken, maar ook kwam boven water dat British Airways destijds tachtig miljoen euro (3,2 miljard frank) over had voor de negen slots (landingsrechten) van Sabena op Heathrow, de luchthaven van Londen. De raad van bestuur droeg de slots echter gratis over aan toenmalige dochteronderneming Delta Air Transport (DAT). Deze winstgevende dochteronderneming werd in 2002 overgenomen door SN Airholding, een holding die als doel had een nieuwe Belgische luchtvaartmaatschappij op te zetten, met name SN Brussels Airlines. De Sabenatoestellen werden herschilderd in de nieuwe kleuren van SN Brussels Airlines. Maar ook deze maatschappij hield het niet lang vol. Uiteindelijk fuseerde zij in 2006 met Virgin Express tot Brussels Airlines.

tekst Jaak Ockeleij ■ foto Belga

Touring-woor

'File, frustr

'Zolang er over de gewestgrenzen heen geen globale aanpak van de mobiliteit komt, zal het resultaat file, frustratie en pollutie zijn.' Dat zegt Danny Smagghe, woordvoerder van de automobilistenvereniging Touring, die dagelijks van Dilbeek naar de Wetstraat pendelt, waar hij zich vastbijt in het vraagstuk van de mobiliteit.

TEKST Ines Minten • FOTO Filip Claessens

Psycholoog in mobiliteit

Danny Smagghe studeerde psychologie en tuinarchitectuur. 'Ik heb enkele maanden consultaties gedaan. Hoewel deze baan zeker mijn blik verruimde, vond ik het ook zwaar om vol te houden. Ik kreeg al snel een goed aanbod en zo ben ik het bedrijfsleven ingerold.' Hij werkte onder meer voor een evenementenbureau dat mee het autosalon organiseerde. 'Gaandeweg begon ik me te verdiepen in communicatie. Dat vak heb ik zowel in het bedrijfsleven als in de politiek kunnen leren.' Tot hij vijf jaar geleden voor Touring ging werken, was Smagghe actief in de provinciepolitiek.

'Ik vind mobiliteit een heel boeiende sector', zegt hij. 'Vooral de internationale onderzoeken trekken me aan. Ik ben verantwoordelijk voor de communicatie over al die onderzoeken en over elk standpunt dat Touring inneemt. Ik overleg met de kabinetten van de vier mobiliteitsministers en met parlementsleden die voorstellen doen.'

Brussel is Bokrijk niet

Brussel en omgeving is een complex gebied, ook op vlak van mobiliteit. De overheid verdedigt bepaalde maatregelen door naar andere hoofdsteden te verwijzen, maar zo simpel ligt het volgens Danny Smagghe niet. 'Wat werkt in Parijs, Londen of Berlijn werkt daarom niet in Brussel. In veel grote steden zijn openbaar vervoer en andere alternatieven historisch gegroeid en is de wegeninfrastructuur daarop gebaseerd. In onze hoofdstad is dat niet zo. Brussel is uitgebouwd als een zakenstad waarin bewegen moet worden. Zo'n stad verandert je niet van de ene dag op de andere in Bokrijk.' Smagghe doelt onder meer op de invoering van de zone 30 in de vijfhoek en het schrappen van bovengrondse parkeerplaatsen. Het Brussels Gewest benadrukt dat het zulke maatregelen neemt om de auto uit het centrum te weren en de stad op die manier leefbaarder te maken. 'Maar je krijgt mensen niet uit hun auto als je ze geen goed alternatief biedt', weerlegt Danny Smagghe. 'Het gevolg van minder parkeerplaatsen

'M en verwijt ons wel eens dat we alleen bekommerd zijn om autobestuurders in snelle wagens die overal door moeten kunnen en overal moeten kunnen parkeren', zegt Danny Smagghe. 'Dat is een cliché. Touring is natuurlijk een automobilistenorganisatie, maar ze voert ook onderzoek naar drie belangrijke pijlers. Touring investeert in vijfsterrenbestuurders, in vijfsterrenwagens en in vijfsterrenwegen. Daarom doen we aan sensibilisering, preventie en con-

trole, organiseren we crashtests en sturen we aan op veiligheid op de weg.' Smagghe geeft een eenvoudig voorbeeld. 'We hebben 4000 Belgische wegen getest en daar zitten nogal wat zwarte routes tussen. Dat betekent dat er allerlei schort aan de infrastructuur. 40 % van het aantal dodelijke slachtoffers (dat zullen er dit jaar zo'n 900 zijn) verongelukt door tegen een obstakel terecht te komen. Met die cijfers in het achterhoofd kun je flexibele vangrails of verlichtingspalen toch geen overbodige luxe noemen?'

wordvoerder Danny Smagghe pleit voor globaal mobiliteitsbeleid

atie en pollutie'

zal in de eerste plaats zijn dat er meer automobilisten rondjes rijden op zoek naar een parkeerplaats. Dat veroorzaakt net meer lawaai en vervuiling. Waar blijf je dan met de leefbaarheid?'

Pendelverkeer

Voor vele pendelaars die 'maar' uit de Rand komen, is de afstand tot Brussel toch dikwijls te groot om met de fiets af te leggen. 'Ook trein, tram, bus en metro schieten schromelijk te kort', vindt Smagghe. 'Dat neemt niet weg dat veel pendelaars alternatieve vervoersmiddelen dan de auto overwegen. Mijn broer bijvoorbeeld heeft een winkel in Brussel en rijdt daar dagelijks met een brommer naartoe. Ikzelf kom nog met de auto naar Brussel. Ik heb het ooit met de metro geprobeerd. Ik reed dan van thuis tot aan metrohalte Simonis. Eenmaal daar aangekomen, vond ik echter geen plek voor mijn auto, zodat ik op straat moest parkeren en 's avonds een boete had. Mocht er voldoende parkeergelegenheid zijn, dan zou ik het echter onmiddellijk overwegen om het openbaar vervoer te nemen. Touring pleit al jaren voor degelijke park-and-ride-parkings buiten het centrum van Brussel, waar pendelaars makkelijk en gratis hun auto kunnen achterlaten. We stuiten hierover keer op keer op de onwil van het Brussels Gewest.' En dus zullen de auto's blijven komen, hoe druk het ook wordt en hoe traag het ook vordert.

'Neem nu de pendelaars die van Halle komen. Die staan sowieso in de file op de Bergensesteenweg. Een file die er vroeger niet was, maar een gevolg is van de busbaan die de overheid er per se wou om klanten vlot naar de Ikea in Anderlecht te brengen. Maar ga jij kasten kopen met de bus? Wat je nu ziet, is een constante file, waar regelmatig een lege bus voorbijrijdt. Zulke maatregelen zijn ondoordacht. Wij dringen al lang aan op een evaluatie van de bestaande busbeddingen. Die komt er niet, maar het gewest gaat lustig voort met het aanleggen van aparte busbanen. File, frustratie en pollutie, dat is het enige resultaat hiervan. Verhelpen doet het niets.'

Globale aanpak

Kan het GEN (Gewestelijk Expres Net) soelaas bieden? Op dat voorstadsnetwerk moeten snellere en frequentere spoorverbindingen komen in een straal van zo'n 30 kilometer rond Brussel. Normaal gesproken zou het klaar moeten zijn tegen 2012, maar de laatste berichten spreken van 2016. Danny Smagghe: 'Hoe meer van zulke initiatieven er komen hoe beter, want ze zullen ten goede komen aan de mobiliteit. Op zich is het GEN natuurlijk een goede zaak. Het is echter jammer dat het in België altijd zo lang duurt voor er een nieuwe infrastructuur is aangelegd. Wie kan voorspellen hoe de verkeerssituatie er binnen tien of twintig jaar uitziet? Het GEN is een megaproject dat jaren duurt en miljarden kost. Of het voldoet, zullen we moeten afwachten. In het beste geval zal het het aantal auto's op de invalswegen naar Brussel drastisch verlagen, waardoor je ook op de ring meer doorstromend verkeer krijgt en de E40 en de E19 minder opstropen. Dat is althans de bedoeling. Laten we hopen dat het lukt.'

Mobiliteit stopt niet aan grenzen

De complexiteit van België met al zijn verspreide bevoegdheden veroorzaakt onherroepelijk vertraging. 'Ik ben sinds een jaar VN-afgevaardigde voor verkeersveiligheid', legt Danny Smagghe uit. 'Met 17 afgevaardigden uit heel de wereld hebben we het geregeld over een globaal verkeersveiligheidsprogramma. Het is voor het eerst dat er op wereldvlak gezamenlijk over wordt nagedacht. Dat maakt het heel tof om te doen. Aan mijn buitenlandse collega's moet ik altijd zeggen dat voor al wat zij realiseren, wij hier vier keer zoveel werk moeten verrichten. We hebben drie gewestelijke en een federale minister van mobiliteit. Dat betekent vier keer onderhandelen, vier keer discussiëren, en dus duurt het ook vier keer zolang voor we iets bereiken.'

'De laatste tijd is er beterschap', geeft Smagghe toe. 'De ministers vragen hoe langer hoe meer advies. Dat is positief. Met de Vlaamse Regering hebben we vorig jaar een akkoord gesloten over wegenwerken. De

bedoeling is dat we samen tot een betere communicatie rond wegwerkzaamheden komen. Met Wallonië is eenzelfde akkoord in de maak. Alleen de relaties met Brussel blijven stroef.' De gewestelijke aanpak is nochtans hopeloos achterhaald. Discussies over zaken als rekeningrijden, waarbij de autobestuurder meer betaalt als hij meer kilometers rijdt, zijn gedoemd om te mislukken als ze niet op nationaal of zelfs op Europees vlak gevoerd worden. 'Het is eigenlijk absurd om zo iets in één land in te voeren, laat staan dat je per gewest verschillende systemen invoert. Mobiliteit stopt niet aan de gewestgrenzen. Je moet alles samen bekijken en streven naar een globale oplossing. Want als je op één plaats iets doet, heeft dat gevolgen voor een andere. Doe je iets op vlak van verkeersveiligheid, dan heeft dat gevolgen op een ander vlak. Enzovoort.'

EN Tailbacks, frustration and pollution

'You can't persuade people to leave their cars if you fail to offer them a decent alternative', says Danny Smagghe, spokesperson for Touring and the delegate for road safety at the United Nations. 'Many commuters consider other ways of travelling than by car but the train, tram, bus and underground leave a lot to be desired. As one example of how things could be improved, Touring has long been calling for decent park-and-ride-parking facilities outside Brussels city centre, where commuters can leave their cars without any problems and free of charge as well. Time after time again we find ourselves faced with the Brussels-Capital Region's uncooperative attitude towards this subject. So the cars will continue to stream into the Rand and the capital, in spite of the increasing pressure and delays. A failure to adopt an overall approach to cross-regional mobility will result in tailbacks, frustration and pollution.'

Dat Nederlands leren niet altijd in een saai klaslokaal hoeft plaats te vinden, bewees Lennaert Maes met zijn vorige show *De Klerenkleptomaan*. Met *De Bonski's zijn terug* slaat hij dezelfde weg in en brengt hij lichtvoetige Nederlandstalige muziek voor anderstaligen.

TEKST Wim Troch • FOTO Filip Claessens

Nieuwe Nederlandstalige muziekvoorstelling voor anderstaligen

‘Met taal kun je lachen en plezier maken’

FR ‘On peut rire et s’amuser avec les langues’

Apprendre le néerlandais ne doit pas toujours se faire dans une morne salle de classe, comme le prouve Lennaert Maes avec sa deuxième représentation musicale pour allochtones. Dans *De Bonski's zijn terug*, il propose une musique néerlandophone légère et compréhensible qui peut être chantée en chœur par les personnes qui apprennent notre langue. ‘Jouer est une activité très agréable pour les allochtones. Les gens réagissent avec enthousiasme. Ils veulent vraiment apprendre le néerlandais. Ils trouvent très chouette de manipuler cette langue avec créativité. Il est important que le public allochtone comprenne qu’il peut aussi entonner les chansons en chœur, qu’il parvienne à maîtriser la langue’, explique Lennaert Maes.

De Klerenkleptomaan betekende voor Lennaert Maes (bekend van Lenny en de Wespen) een openbaring. In die voorstelling bracht hij Nederlandstalige nummers voor mensen die Nederlands leren. Hij speelde toen met Andrei Bonski. Samen met zijn broer Kriss C. Bonski vormt Andrei de rode draad door de nieuwe voorstelling. ‘In *De Bonski's zijn terug* vertellen we het verhaal van de gebroeders Bonski’, verduidelijkt Lennaert. ‘Dat zijn twee Kozakken die al rondtrekkend toevallig in België terechtkomen. Ze besluiten hier te blijven. Ik kom hen even toevallig op straat tegen terwijl ze muziek spelen. We raken aan de praat, en wat blijkt? Ze leren Nederlands.’

Helemaal fictief is de voorstelling dus niet, want de twee broers zijn ook effectief Nederlands aan het leren. ‘Dat is het grappige: de twee spelen een rol, maar eigenlijk ook zichzelf. Alle ervaringen, grappige situaties of problemen die gepaard gaan met het leren van een nieuwe taal komen aan bod.’

Eenvoud en uitspraak

Ondanks de verhaallijn met de twee broers, staat toch vooral de muziek centraal. ‘Muziek en enkele gedichten, die samen duidelijk moeten maken dat het plezierig is om met taal bezig te zijn’, vertelt Lennaert. ‘Daarnaast werken we met visuele grappen. De liedjes zijn vrij eenvoudig qua taalgebruik, al zijn ze niet allemaal van het laagste taalniveau. Dat hoeft ook niet, want je kunt ook van de muziek en de klanken genieten zonder elk woord te verstaan. Sommige liedjes zijn speciaal voor de voorstelling geschreven, maar we brengen ook covers, zoals *Ik wil je van De Kreuners*. Dat is een heel eenvoudig liedje; ideaal om de imperatief te leren.’

Hoewel in *De Bonski's zijn terug* een aantal nummers uit de vorige voorstelling worden opgevoerd, is de invalshoek volledig anders. ‘Vorige keer wilden we woordenschat aanleren. Nu ligt de focus op uitspraak. Bij de voorstelling is trouwens de cd *Spreek het uit* verkrijgbaar met uitspraakoefeningen. Ook uitspraak kan tot grappige situaties leiden. Zo is voor veel anderstaligen het verschil tussen *oe* en *uu* moeilijk, omdat die klanken in hun moedertaal niet bestaan. Een anderstalige die zijn buurman met *dag boer* begroet, kan voor de nodige hilariteit zorgen.’

Enthousiast publiek

Met *De Klerenkleptomaan* begaf Lennaert zich op onbekend terrein. ‘Spelen voor anderstaligen is een totaal nieuwe, maar aangename ervaring. De reacties zijn supertof. Je krijgt als artiest veel terug van een anderstalig publiek. Ze willen echt Nederlands leren, daarom zijn ze heel enthousiast. Ze vinden het supertof om creatief met die nieuwe taal bezig te zijn. De show is trouwens interactief: iedereen die mee wil zingen mag dat. Voor het anderstalige publiek is het belangrijk dat ze ondervinden dat ze de liedjes ook mee kunnen zingen, dat ze de taal onder de knie krijgen. Ik had nooit gedacht dat het zo fijn zou zijn. Het is een van de leukste dingen die ik ooit al gedaan heb.’

Spelen voor anderstaligen mag dan wel een leuke ervaring zijn, evident is het allerm minst. ‘Je moet natuurlijk rekening houden met verschillende culturele achtergronden en andere gevoeligheden’, weet Lennaert. ‘Zo is vloeken in sommige culturen *not done*. Maar sowieso zoek ik niet het harde, choquerende op. Het moet voor iedereen leuk blijven.’

De Bonski's zijn terug

Lennaert Maes

MA · 8 NOV · 20.00

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

DI · 16 NOV · 20.00

Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

DO · 18 NOV · 20.30

Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

AGENDA
NOVEMBER
2010

Uit

in de Rand

Sensuele vrouwen en ijverige hervormers

EX
PO

Omwille van zijn enorme productie werd **Lucas Cranach** (1472-1553) de snelste van alle schilders genoemd. Hij beoefende zowat alle genres en sloeg geen opdrachten af. Ook niet uit het rooms-katholieke milieu, hoewel hij de zijde van hervormers als Luther en Melancton had gekozen. Met het dubbelportret van de uitgetreden augustijnmonnik en zijn vrouw Katharina von Bora, die eveneens het klooster had verlaten, daagde hij de kerkelijke gezagdragers uit. De verbannen Luther moest echter ook vrede nemen met het feit dat Cranach ook een portretopdracht van zijn ergste tegenstander, kardinaal Albrecht von Brandenburg, had

aanvaard. Om in drukke periodes tijd te sparen namen zijn assistenten de modellen uit de voorbereidende schetsboeken over. Van een subtiele erotische verfijning getuigen de naakte vrouwen, waarmee de schilder zijn allegorische en mythologische taferelen bevolkte. Voor deze eerste Cranach retrospectieve in de Benelux werden honderdvijftig werken geselecteerd, waarvan tweederde tekeningen en gravures. Zijn oeuvre kan bovendien worden getoetst aan dat van toonaangevende tijdgenoten als Quinten Matsijs, Lukas van Leyden en Albrecht Dürer. ■ LD

TOT 23 JAN
De wereld van Lucas Cranach
Brussel, Bozar, 02 507 82 00

Bijbelse figuren bezongen

MU
ZIEK

Hoe herkenbaar zijn Bijbelse figuren? In opdracht van de NCRV heeft **Stef Bos** er voor zijn nieuwe liedjesprogramma een twaalftal uitgelicht. Hij bekijkt ze vanuit hedendaags perspectief. Met Petrus voelt hij zich het meest verwant. 'Hij is een man van vlees en bloed, die struikelt over zijn eigen beperkingen.' Bij het *Lied van Maria* dacht hij aan de Piëta van Michelangelo. 'Onze visie op de personages van het oude en het nieuwe testament is gekleurd door de vele kunstwerken, die erop geïnspireerd zijn.' In het *Lied van Ruth* wordt gefocust op verdraagzaamheid en verbroedering. 'Mijn land is jouw land. Mijn volk is jouw volk'. Elia transformeert zelfs in een terrorist. Noë en Lot staan op een keerpunt in hun leven. Stef Bos laat ook God aan het woord. 'Er wordt veel van mij gemaakt wat ik niet ben. Zo werd ik een speelbal van de menselijke verbeelding.' De uitspraken zijn geldig voor elk idool en iedere beroemdheid. In tegenstelling tot de gelijknamige cd-opname wordt Stef Bos niet begeleid door het Metropole-orkest, maar krijgt hij instrumentale versterking van medecomponisten **René Van Mierlo, Martin de Wagter** en **Roberto Mercurio**. ■ LD

In een ander licht

Stef Bos

ZA · 13 NOV · 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR · 26 NOV · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Meertalig paradijs

MU
ZIEK

Driehonderd kinderen, gerekruteerd uit zes Brusselse scholen zingen in De Munt ter gelegenheid van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie een onuitgegeven Requiem van **Howard Moody**. De Britse componist vestigde zijn naam door fel gesmaakte muziekprojecten met The King's Singers en het Oxfordse New College Choir. Voor de teksten put hij uit de rijkdom aan hoofdstedelijke culturen. Vanuit de thema's uit het Latijnse Requiem tracht hij een antwoord te formuleren op de vragen die de mens zich stelt. Samen met het kinderkoor en de muzikanten van De Munt wagen de jonge zangertjes zich aan een mythische reis. Ze komen oog in oog te staan met de akelige veerman Charon, die hen naar het schimmige dodenrijk moet brengen. De oermoeder Gaea leidt hen echter naar meer optimistische sferen. Uiteindelijk willen ze immers aankomen in het paradijs. Naast Nederlands en Frans hoor je ook Sanskriet, Hebreeuws, Arabisch, Latijn, Italiaans, Duits en Engels. Op hun eindbestemming spreken de overlevenden immers een veelheid aan talen. ■ LD

19 EN 21 NOV - 19.00 EN 14.00
EN 17.00

The Brussels Requiem

Brussel, De Munt, 02 229 12 00

De koning sterft

THEA
TER

De dood is onafwendbaar in *Le roi se meurt* van Eugène Ionesco. Zowel 't Arsenaal uit Mechelen als Theater Gnaffel uit Zwolle brengen deze maand de absurdistische klassieker uit 1962 op de planken, al zijn het wel twee totaal verschillende versies.

In versie één van 't Arsenaal nemen **Jaak Van Assche**, **Mieke Degroote** en **Marie Vinck** de oorspronkelijke tekst als uitgangspunt. De versie van het Nederlandse ensemble daarentegen mikt met zijn vrije poppenbewerking op een jong publiek.

Hoewel hij klaagt over zijn gezondheid wil de vorst aanvankelijk niet geloven dat zijn einde nadert. Telkens zijn dokter, die ook astroloog en bacterioloog is, hem op de belabberde toestand

Spraakmakende vrijheidsspeech

VORM
ING

In zijn historische toespraak op 30 juni 1960 benadrukte Patrice Lumumba als hoofd van de kersverse Congolese regering dat de onafhankelijkheid alleen door een volgehouden dagelijkse strijd en met veel bloedvergieten werd verworven. 'De wonden, die we gedurende tachtig jaar koloniaal regime opliepen, zijn nog te vers en te pijnlijk om ze uit het geheugen te wissen.' Hij verwees naar de dwangarbeid, de mensonwaardige lonen en de discriminatie, waarvan de zwarten het slachtoffer waren. Hij riep de bevolking op om een nobele strijd te voeren voor meer sociale rechtvaardigheid. Congo moest het voorbeeld voor heel Afrika worden. Op uitnodiging van het Masereelfonds en met de hulp van collega-journalist Guy Poppe borduurt **Roger De Knijf** in zijn theatermonoloog voort op deze spraakmakende speech. Hij blikt terug op de

vijf decennia na de onafhankelijkheid. Haast alle Congolese leiders beriepen zich op de politieke erfenis van Lumumba, ook diegenen die medeplchtig waren aan de moord op hem. ■ LD

WO - 10 NOV - 20.00

De speech van Lumumba

Roger De Knijf

Dilbeek, den Tat, 02 569 56 17 of 02 502 38 80

© STEF DEPOVER

die niet begrijpt dat zijn dagen geteld zijn? Weten we ondertussen al waarom en voor wie of wat we hebben geleefd?

Bij Theater Gnaffel lijken de mensgrote poppen de acteurs geregeld te overweldigen. De koning heeft zijn nobele naam verloren en heet hier gewoon Kees. Twee spelers nemen alle rollen voor hun rekening. **Elout Hol**, die de poppen vervaardigde, belichaamt niet alleen de dementerende vorst, maar kruipt ook in de huid van verpleger Jules. Het infantiele gedrag van de koning wordt met verve uitvergroot. De twee koninginnen helpen hem om de dag door te komen. Ze moeten voortdurend de strijd aandoen met zijn koppigheid. Hoewel Ionesco wel degelijk suggereert dat het leven weinig zin heeft, wordt die stelling bij Theater Gnaffel niet gehandhaafd. In hun tedere en poëtische benadering van het verhaal komt de nadruk op het zorgzame en op de intermenselijke betrokkenheid te liggen. De voorstelling boezemt geen angst in voor de dood, maar leert de toeschouwer er op een gezonde manier rekening mee te houden. Leven en sterven zijn immers onverbreekbaar met elkaar verbonden. Dat inzicht kan niet vroeg genoeg worden verworven. ■ LUDO DOSOGNE

van zijn lichaam en zijn afkalvende rijk wijst, reageert hij woest. Er valt immers nog zo veel te doen. Bovendien heeft hij niet eens de tijd gehad om zich op dit definitieve afscheid van de wereld voor te bereiden. Wie zal nu de zaakjes regelen? Noch Marguerite, zijn eerste vrouw, noch Marie, zijn tweede echtgenote, kunnen hem kalmeren. Ondanks verwoede pogingen lukt het de extreem verzwakte vorst niet om zich op te richten. Hij is zelfs zo verzwakt dat hij geen bevelen meer kan geven. Uiteindelijk berust hij in zijn lot, maar dan is hij moederziel alleen. Regisseur **Michael De Cock** focust op de existentialistische pijnpunten. Lijken we niet allemaal op deze stervende koning,

VR • 19 NOV • 20.30

De koning sterft

't Arsenaal

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

De koning en de rest

Theater Gnaffel

VR • 5 NOV • 20.00

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO • 7 NOV • 15.00

Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

Flitsende jazz

MU
ZIEK

Het is niet verwonderlijk dat de Vlaamse rietblazer **Joachim Badenhorst**, de

Deense gitarist **Mikkel Ploug** en de Noorse zangeres-saxofoniste **Sissel Vera Pettersen** het podium delen. Ze kunnen het goed met elkaar vinden en zijn alledrie even bevlogen. Vorig jaar brachten ze hun allereerste gezamenlijke cd *Equilibrium* uit, die door de vakpers de hemel werd in geprezen. Verwacht geen ijle sound, die zo vaak te horen is bij de gesofistikeerde jazzmuzikanten uit het hoge Noorden. De stem van de zangeres gaat een intiem verbond aan met de klarinet van Badenhorst. In navolging van de Amerikaanse minimalisten uit de jaren zeventig worden sommige muzikale patronen talloze malen herhaald. Via verrassende vocale en instrumentale experimenten werkt het trio naar een climax. ■ LD

DO • 4 NOV • 20.15

Jazzlab Series

Joachim Badenhorst, Mikkel Ploug & Sissel Pettersen

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

Wat zit er in jouw brooddoos?

Casie krijgt op school elke dag een scheldwoord naar haar hoofd geslingerd, maar niets kan haar raken. Tot een jongen haar plots uitmaakt voor brooddoos. Omdat ze een paar seconden verbouwereerd blijft stilstaan, roept de jongen het nog eens, en nu wat harder. En dan gebeurt er iets in haar hoofd waardoor haar lip begint te trillen. Met *Brooddoos* schreef **Dimitri Leue** een toneelstuk over de zoektocht van een meisje naar haar identiteit. 'Het rare scheldwoord zet Casie aan het denken. Van een brooddoos ken je de buitenkant, maar wat er binnenin zit, weet je pas als je ze opendoet. Dat gegeven heb ik gebruikt als metafoor voor de mensen. Onze buitenkant is voor iedereen hetzelfde, maar over wat er aan iemands binnenkant zit, speculeren de anderen alleen maar. Casie gaat op zoek naar de inhoud van haar eigen brooddoos.' De monoloog, vertolkt door **Janne Desmet**, wordt begeleid door de muzikanten **Aarich Jespers**, **Kobe Proesmans** en **John Birdsong**, die met hun gerecycleerde kostuums en muziekinstrumenten het milieuvriendelijk neventhema van het stuk kracht bij zetten. Het verhaal verschijnt ook in de vorm van een kinderboek, dat samen met een kookboek met brooddoos-recepten wordt uitgegeven in een fraaie lunchbox. ■ MB

Brooddoos

Bronks / Dimitri Leue

DI • 2 NOV • 15.00

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA • 23 NOV • 15.00

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

© FC

Burgemeesters

Het *Hof van Melijn* in Tervuren verwijst naar de hoeve van de Heer van Melijn, een functie die verloren ging omdat koning Leopold II de landbouwgronden opkocht om er het Congo-museum te laten bouwen. Uiteindelijk kocht het gemeentebestuur de verloederde hoeve. Het Hof van Melijn is beschermd, een deel ervan werd gerestaureerd en is nu ingericht als gemeentelijk museum. De heemkundige kring Sint-Hubertus en de vzw Vrienden van School van Tervuren hebben er hun vaste stek. Naast de collecties die verband houden met de geschiedenis en heemkunde van Tervuren vind je er een aantal waardevolle schilderijen van de School van Tervuren, met werken van Boulenger, Montigny, Coosemans en Huberti.

Met tijdelijke tentoonstellingen trekt het Hof van Melijn nieuwe bezoekers aan. In *Tervuren bestuurd* passeren alle burgemeesters van de gemeente de revue. Sedert de Belgische onafhankelijkheid zijn er dat achttien. In 1830 verkozen de notabelen een arts als allereerste burgemeester. Nog twee burgemeesters zijn er in leven: de huidige burgemeester Bruno Eulaerts en Lea Coudré Foccaert, de eerste vrouwelijke burgemeester van Tervuren. Bij ieder staatsieportret wordt de burgemeester in een paar zinnen getypeerd. ■ GH

11 NOV TOT 24 APR

Tervuren bestuurd

Tervuren, Hof van Melijn, 02 769 20 13
open op vrijdag, zaterdag en zondag
telkens van 14 tot 17 uur

Op zoek naar

THEA
TER

Ondanks de paarden in de titel is *Send all your horses* zeker geen western. Met acrobatische shows als *Cavalia* heeft deze productie van Theater Malpertuis evenmin iets te maken. Via poëtische filmbeelden, suggestieve klanken en sfeervolle koorstemmen zijn we getuige van de identiteitscrisis van een tienermeisje.

© SVEN VAN ROSSEN

Magische beelden uit

EX
PO

Om bescherming of genezing te bekomen worden door West-Europese gelovigen nog steeds beelden vereerd en kaarsjes ontstoken. Hoe de inwoners van het bosrijke Mayombe in Neder-Congo honderd jaar geleden met behulp van magische sculpturen hun leven trachten te beïnvloeden, is te zien op de uitzonderlijke tentoonstelling die het Leuvense museum M organiseert naar aanleiding van de 50e verjaardag van de Congolese onafhankelijkheid. De Belgische Scheutist **Leo Bittremieux**, die zowel missionaris als etnoloog was, stuurde

indertijd honderden beelden en rituele voorwerpen van de Yombe naar de Leuvense universiteit en het Museum van Belgisch Congo in Tervuren. Ze dienden onder meer voor de opleiding van toekomstige kolonials. Veertien antropomorfe krachtbeelden vormen de kern van de expositie. Er zijn nagels, spijkers, haren en allerlei poeders op aangebracht. De sculpturen verwijzen naar de geesten, die erin zouden huizen. Dankzij de uitgebreide toelichting van Bittremieux weten we dat de beeldsnijders gedetailleerde instructies kregen van de initiatiefnemers van de rituelen. Deze laatsten activeerden de beelden door er witte klei op uit te smeren, sterke drank over te gie-

het leven

'Maar de voorstelling is niet zwaar op de hand', stelt **Esther Lybeert** ons gerust. 'Ze is geschikt voor alle leeftijden. Het thema hebben we zelf bedacht. Het draait rond een 12 of 13-jarige puber, die naar haar verloren gewaande tweelingzus speurt. Het is echter onduidelijk of die echt bestaat. Misschien heeft ze er alleen maar over gefantaseerd. Wanneer ze de uitdrukking *Send all your horses* gebruikt, is dat een dringende oproep tot die tweelingzus, waarmee ze bedoelt *Geef toch een teken van leven!* De film heeft echter geen narratief karakter.'

Nathalie Teirlinck, die bekroond werd op het filmfestival van Berlijn en onlangs ook op dat van Oostende, nam in het Gentse dromerige beelden op. Bij de eerste aanblik lijkt er inhoudelijk niets aan de hand, maar onder de rimpelloze wereld grommen de oeverlangens en de overrompelende driften. De periode van onschuld is voorbij. Hoe lang kan het meisje zich nog intomen? 'De overgang naar de volwassenheid is voor haar een ingrijpende fase', nuanceert Esther Lybeert. 'Wil ze een vrouw worden of blijft ze liever een meisje? De film zal discussies losweken, want over de perceptie van meisjes uit deze leeftijdscategorie is de jongste tijd veel te doen geweest.'

Drie muzikanten van **The Antler King**, de band van Esther Lybeert, begeleiden de film

live. Opmerkelijk is het vijfkoppige meisjeskoor. 'Het heeft dezelfde functie als het koor in de klassieke Griekse tragedies. Het vormt ook de schakel tussen de film en de muzikanten op het podium. De *soundscape* prikkelt de verbeelding. De kijker zal proberen door te dringen in het hoofd van het jonge meisje. Wat bezielt haar? Heeft ze wel een tweelingzus? Waarom wil ze haar contacteren?'

Omdat de groei naar het vrouw zijn domineert, wordt de productie grotendeels door vrouwen bevolkt. Naast Esther Lybeert treffen we **Eva Houtekiet, Eva Schampaert, Deborah Cachet, Manon De Boevre, Laure Geslin, Janne Steenbeke en Dorien Schampaert**. De enige man, **Maarten Flamand**, belichaamt zowel de jager als de prins op het witte paard, die het jonge meisje meeneemt. De productie kwam onder de vleugels van Theater Malpertuis omdat **Piet Arfeuille** de beloftevolle filmmaakster, de nieuwe lichting actrices en de inventieve zangeressen absoluut een platform wilt bieden.

■ LUDO DOSOGNE

WO · 10 NOV · 20.30

Send all your horses

Theater Malpertuis, Esther Lybeert & Nathalie Teirlinck

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Stadsnomaden kruiden dans

DA
NS

Stadsnomaden voelen zich doorgaans vogelvrij.

Met hun schaarse bezittingen trekken ze van camping naar woonst of van hotel naar opvangplek. Lang kunnen ze nergens vertoeven, want het nodige geld of de vereiste papieren hebben ze niet. Choreografe **Serena Wuytack** en danseres **Sofia Yero** stellen vast dat het leger stadsnomaden alsmat groeit. In tijden van crisis verdwijnen de zekerheden. Het onrustige bestaan dat eruit voortvloeit, is het thema van deze dansvoorstelling, waarin flamenco aansluiting vindt bij hedendaagse bewegingsvormen. Alleen nog ophitsende muziek en krachtdadige lichamelijke expressie boezemen vertrouwen in. Flamencozanger **Antonio Paz** steekt het vuur aan de lont. **Myrddin De Cauter** en **Thomas De Smet** plukken de felste klanken uit hun gitaar. Beatboxer **Roxorloops** en soundscape-ontwerper **Molar** geven de muziek een stedelijke dimensie. ■ LD

VR · 19 NOV · 20.30

Urban Nomads

Sofia Yero en Serena Wuytack

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Congo

ten of er metalen aan toe te voegen. Ruime aandacht gaat ook uit naar de initiatieriten bij de volwassenwording, de huwelijksvoorbereidingen en de pogingen tot contact met de voorouders. Als afsluiter kun je foto's van de universitaire Lovanium campus uit de jaren vijftig vergelijken met actuele reportagefoto's van **Carl De Keyzer**. ■ LD

TOT 23 JAN

Mayombe. Meesters van de magie

Leuven, Museum M, 016 27 29 38

Europees schoonheidsbegrip wankelt

EX
PO

Het mammoetproject *The Good, the Bad en the Ugly* van CC Strombeek en de

Garage in Mechelen wordt afgerond met de tentoonstelling *Wereld @ Beeld*. De nadruk ligt op het begrip schoonheid vanuit niet-Europese invalshoek.

Curator **Luk Lambrecht** selecteert uitsluitend kunstenaars met een authentieke visie en een sterk maatschappelijk engagement. **Jimmie Durham**, een Cherokee indiaan, die sinds de jaren zestig de achteruitstelling van de oorspronkelijke bevolking op het Amerikaanse continent aanklaagt, plaatst een stalen paal, waarop een gier vanuit de hoogte het landschap observeert. Op de Biënnale van Lyon was hij één van de blikvangers.

David Hammons, die zich vaak inspireert op de Afro-Amerikaanse cultuur, is te zien in een film, waarin hij tegen een tinnen doos schopt. Dit veroorzaakt een geluid dat door merg en been snijdt als je naar de lichtgevende werken in fiberglas van **Daniel Buren** kijkt.

De Cubaan **Ricardo Brey**, die één van de boegbeelden van Documenta Kassel was, vervaardigt met natuurlijke materialen een nieuwe sculptuur. Telkens hij aarde, gras of planten uit verre streken nodig heeft, laat hij het door reizigers meebrengen, want zelf verlaat hij zelden zijn thuishaven. Wonderbaarlijk waren indertijd zijn slijktekeningen. **Pascale Marthine Tayou** uit Kameroen ging met plastic zakken aan de slag. Hij fabriceerde een mobiel op wielen. Hij maakt een parodie op het ontspoorde consumptiegedrag. Zijn bijdrage aan de Biënnale van Venetië was alleszins spraakmakend.

© RICARDO BREY

Onder een parabool kun je luisteren naar de zwarte trombonist **George E. Lewis**, die jazz doceert aan de Columbia University. Zijn *Soundscape diary* is een must voor iedere muzikliefhebber. De trekpleister van *Wereld & Beeld* is ongetwijfeld de installatie van de controversiële Duitse totaal-kunstenaar **Christoph Schlingensief**, waarin allerlei documenten, foto's en achttien uur video is verwerkt. Alles wordt gelaardeerd met foto's van **Patti Smith**, die Afrika onder de loep neemt. Schlingensiefs operaproject *Remdoogo* in Burkina Faso heft de scheiding tussen leven en kunst op. Kunst is pas die naam waard als het emotionele, politieke en maatschappelijke strategieën volgt. In al zijn werken ontpopte de Duitse artiest zich als een pleitbezorger van de onderlinge verdraagzaamheid. Dat bleek onder meer op het jongste KunstenfestivaldesArts, waar zijn *Via intolleranza* de affiche sierde.

Als ondersteuning van de activiteiten van *The Good, the Bad & the Ugly* verschijnt een rijk geïllustreerd cahier met foto's van de drie tentoonstellingen in Strombeek en Mechelen. **Hans M. De Wolf, Renilde Hammacher, Herman Parret** en **Luk Lambrecht** schreven de verhelderende teksten. ■ LUDO DOSOGNE

12 NOV TOT 17 DEC

The Good, the Bad & the Ugly

Wereld en beeld

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

In de ban van het Oosten

EX
PO

De hang naar het Oosten kende in de 19e eeuw een ongekende bloei. Het oriëntalisme, waaraan de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, dit najaar een intrigerende tentoonstelling wijden, floeierde even goed in de literatuur, de muziek, het theater en de architectuur als in de schilderkunst en de toegepaste kunsten.

Nadat Napoleon Egypte had veroverd, raakten via de reisverslagen steeds meer kunstenaars gefascineerd door de faraonische cultuur. Egyptologie evolueerde naar Egyptomanie. **Carl Werner** schilderde de tempel van Aboe Simbel en **Ernst Körner** de zuilenzaal van Karnak. Het Morgenland wordt niet alleen geassocieerd met bekoorlijke odalissen, maar ook met bloeddorstige heersers. Naast *De aantrekkelijke baadster van Ingres* wordt plaats ingeruimd

voor het beroemde doek *De dood van Sardanapalus* van **Eugène Delacroix**. Liggend op een prachtig bed geeft de tiran aan zijn eunuchen en paleiswachten het bevel om de opstandelingen koelbloedig af te maken.

Kunstenaars werden aangespoord om te experimenteren met het kleurenpalet. **Wassily Kandinsky** overwinterde in Tunesië. De indrukken, die hij daar opdeed, geeft hij weer in zijn *Improvisaties*, waarin de figuren en de omgeving nog slechts vaag te herkennen zijn in de zorgvuldig gecomponeerde tinten. ■ LD

TOT 9 JAN

Oriëntalisme in Europa. Van Delacroix tot Kandinsky

Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, 02 508 32 11

agenda

PO
DIUM

THEATER

DO · 4 NOV · 20.30

Berckmans / Wittgenstein / Benjamin Adorno #2 en #3

De Tijd

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI · 9 NOV · 14.00

Alles passeert

Toneelgroep Nunc

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO · 10 NOV · 20.30

Send all your horses

Theater Malpertuis,

Esther Lybeert & Nathalie Teirlinck

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

VR · 12 NOV · 20.00

Force Majeure

Lazarus i.s.m. Nieuwpoorttheater

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

VR · 12 NOV · 20.00

Den Oorlog

Janine Bischops &

Saartje Vandendriessche

Meise, GC De Muze van Meise,

02 268 61 74

DO · 18 NOV · 14.00

De ziekenkas

Theater Paljas

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

VR · 19 NOV · 20.30

De koning sterft

't Arsenaal

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

De koning en de rest (5 & 7/11)

© SANNIE PEPPER

WO · 24 NOV · 20.30

Cloaca

Het Gevolg
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR · 26 NOV · 20.30

De Vis

Vernieuwd Gents Volkstoneel
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

KIDS

Brooddoos

Bronks / Dimitri Leue
DI · 2 NOV · 15.00
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30
ZA · 23 NOV · 15.00
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DI · 2 NOV · 15.00

Iep

familiefilm
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DI · 2 NOV · 16.00

Bramborry

Theater De Spiegel /
Théâtre de la Guimbarde
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI · 2 NOV · 20.30

Shrek forever after

familiefilm
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

WO · 3 NOV · 11.00

Mama Moe en de kraai

familiefilm
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO · 3 NOV · 15.00

Een piano met een deurtje

Salibonani
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

WO · 3 NOV · 15.00

Wickie de Viking

jeugdfilm
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

DO · 4 NOV · 15.00

Olifant en krokodil

Theater Anna's Steen
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve,
02 381 14 51

VR · 5 NOV · 19.30

Lang zal die wezen

Toneelschap B&D
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

De koning en de rest

Theater Gnaffel
VR · 5 NOV · 20.00
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90
ZO · 7 NOV · 15.00
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

ZO · 7 NOV · 15.00

Stip

4Hoog
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZO · 14 NOV · 10.30

Pettson & Findus vergetelingetjes

familiefilm
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

WO · 17 NOV · 14.00

Let's move

Linkebeek, CC de Moelie,
02 380 77 51

ZA · 20 NOV · 15.00

Poezewoezewoef

Theater Tieret
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

VR · 26 NOV · 19.00

Fantasia de gigagrote musical

Vilvoorde, Fabriekstraat, 070 69 68 69

27 EN 28 NOV · 10.30 EN 14.30

Wat er gebeurde toen Sinterklaas een keertje ziek was

Het Kinderuur
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

HUMOR

Terra Rare

De Frivole Framboos
DO · 4 NOV · 20.00
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24
DI · 16 NOV · 20.30
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

Doortocht

Adriaan Van den Hoof
VR · 5 NOV · 20.15
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00
WO · 10 NOV · 20.30
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

Gelukig!

De Schedelgeboorten
VR · 5 NOV · 20.30
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43
VR · 12 NOV · 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI · 16 NOV · 20.00

Kleine gelatine

Walter Baele
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

ZA · 20 NOV · 20.30

Flamingo's in de polder

Begijn Le Bleu
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO · 25 NOV · 20.30

Wat heeft u belet te komen?

Maaïke Cafmeyer & Nele Bauwens
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR · 26 NOV · 20.00

California

Ter Bescherming van de Jeugd
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

DANS

ZO · 7 NOV · 15.00

Valse noten

Squeezz
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO · 18 NOV · 20.30

Action

Salva Sanchis & Kris Defoort
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR · 19 NOV · 20.30

Urban Nomads

Sofia Yero en Serena Wuytack
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

SENIOREN

DI · 9 NOV · 14.30

Roekeloze Rita

Steph Goossens
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR · 19 NOV · 14.30

Paul Severs

Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

LITERATUUR

13 EN 14 NOV

Dichter bij taal

Soetendaele poëziewedstrijd
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

Wat heeft u belet te komen? (25/11)

Jo Lemaire (12 & 18/11)

Steven De bruyn, Tony Gyselincx & Roland (27/11)

On dine (2/11)

DI · 16 NOV · 14.00
Federico Garcia Lorca
Prof. dr. Chris De Paepe
Sint-Ulriks-Kapelle, Kasteel La Motte,
02 466 20 30

ZO · 28 NOV · 14.30
Tijl Uylenspiegel
Hubert Damen leest voor
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

**MU
ZIEK**

VR · 5 NOV · 21.00
**My Vital Organ
& Enter The Morgue**
Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA · 6 NOV · 20.30
**Stan Van Samang
feat. Eric Melaerts**
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZO · 7 NOV · 20.15
Cristina Branco
Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

De Bonski's zijn terug
Lennaert Maes
MA · 8 NOV · 20.00
Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

DI · 16 NOV · 20.00
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31
DO · 18 NOV · 20.30
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve,
02 381 14 51

WO · 10 NOV · 20.30
We dream the dream
Africapella
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

My sentimental journey
Jo Lemaire
VR · 12 NOV · 20.30
Linkebeek, CC de Moelie,
02 380 77 51
DO · 18 NOV · 20.00
Wommel, GC de Zandloper,
02 460 73 24
VR · 12 NOV · 20.00
Roqueforte
Aranis
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

In een ander licht
Stef Bos
ZA · 13 NOV · 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30
VR · 26 NOV · 20.30
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA · 13 NOV · 20.30
Songbook van mijn hart
Johan Verminnen
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZA · 13 NOV · 20.30
Meuris
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Over songs gesproken
Marc Vanhie, Kris Wauters e.a.
WO · 17 NOV · 20.30
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve,
02 381 14 51
DO · 25 NOV · 20.30
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

VR · 19 NOV · 20.00
Spirit level
HT Roberts
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

ZO · 21 NOV · 11.00
Winter Traditions
Griff Trio
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

ZO · 21 NOV · 15.00
Waar is het feest?
Het Paleis
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

ZA · 27 NOV · 20.00
Gesloten hart
Lucas Van den Eynde,
Kathleen Vandenhoudt, e.a.
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

ZA · 27 NOV · 20.30
**Steven De bruyn,
Tony Gyselincx & Roland**
Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

JAZZ

DO · 4 NOV · 20.15
**Joachim Badenhorst,
Mikkel Ploug &
Sissel Pettersen**
Jazzlab Series
Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DO · 4 NOV · 20.30
Ewout Pierreux Quintet
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

MA · 22 NOV · 20.15
**Määk's Spirit meets
Albert Anangoko**
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve,
02 359 16 00

KLASSIEK

ZA · 6 NOV · 20.15
Aïda van Guiseppe Verdi
Roemeense Nationale Opera
Timisoara
Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00
WO · 10 NOV · 20.00
De zeven laatste woorden
Ensur Strijkkwartet & Dimitri Verhulst
Wommel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

VR · 12 NOV · 20.30
Orkest der lage landen
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO · 21 NOV · 11.00
Vioolrecital
Jolente De Mayer & Nikolaas Kende
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

VR · 26 NOV · 20.30
Tsjechië
Het Kamerorkest
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR · 26 NOV · 20.30
Edding Kwartet
Grimbergen, sacristie abdijkerk,
02 263 03 43

**FI
LM**

DI · 2 NOV · 20.30
Ondine
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO · 3 NOV · 15.00
Toy Story 3
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

WO · 3 NOV · 20.30
The Switch
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

La tête en friche
MA · 8 NOV · 20.30
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90
WO · 17 NOV · 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI · 9 NOV · 20.30
Yo tambien
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

The killer inside me (22 & 28/11)

The Tree (16/11)

Oriëntalisme in Europa (tot 9/01)

DI · 9 NOV · 14.00
Serre-effecten
Documentaire over gloriejijd en val van het druivenimperium
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI · 9 NOV · 20.30
Adem
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO · 11 NOV · 20.00
I can't think straight
Holebifilmfestival
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

VR · 12 NOV · 20.00
Un amour à taire
Holebifilmfestival
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZO · 14 NOV · 20.00
The shock doctrine
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI · 16 NOV · 20.30
The Tree
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI · 16 NOV · 20.30
Como agua para chocolate
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO · 18 NOV · 20.00
El secreto de sus ojos
Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

Inferno
ZO · 21 NOV · 20.00
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00
DI · 30 NOV · 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

The killer inside me
MA · 22 NOV · 20.30
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90
ZO · 28 NOV · 20.00
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI · 23 NOV · 20.30
Uncle Boonmee who can recall his past life
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

MA · 29 NOV · 20.30
Women without men
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI · 30 NOV · 20.30
La doppia ora
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

TOT 7 NOV
Drakengebroid!
Gaasbeek, Kasteel van Gaasbeek, 02 531 01 30

11 NOV TOT 24 APR
Tervuren bestuurd
Tervuren, Hof van Melijn, 02 769 20 13

12 NOV TOT 17 DEC
The Good, the Bad & the Ugly
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

TOT 14 NOV
Een verlangen naar abstractie
Drogenbos, FelixArt museum, 02 377 29 15

TOT 30 NOV
Julie Campbell & Helen Tyrell
Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

TOT 9 JAN
Congostroom
Tervuren, Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, 02 769 52 11

TOT 9 JAN
Indépendance! Congolese verhalen over 50 jaar onafhankelijkheid
Tervuren, Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, 02 769 52 11

TOT 9 JAN
Oriëntalisme in Europa. Van Delacroix tot Kandinsky
Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, 02 508 32 11

TOT 23 JAN
Mayombe. Meesters van de magie
Leuven, Museum M, 016 27 29 38

TOT 23 JAN
De wereld van Lucas Cranach
Brussel, Bozar, 02 507 82 00

DO · 4 NOV · 14.00
Luisteren naar Schumann
Arthuur Devis
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI · 9 NOV · 20.00
Communautaire toestand
Guido Fonteyn en Dirk Van Overbeke
Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

DI · 9 NOV · 20.00
Congo voor beginners
Tony Busselen
Dilbeek, den Tat, 02 569 56 17

WO · 10 NOV · 20.00
De speech van Lumumba
Roger De Knijf
Dilbeek, den Tat, 02 569 56 17 of 02 502 38 80

ZO · 21 NOV · 14.00
Het Arboretum van Tervuren anders bekeken
Tervuren, parking Arboretum, 02 769 20 81

DI · 30 NOV · 20.00
Azoren, Vlaamse eilanden
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

ZA · 6 NOV · 14.00
Ganzepootwandeling
Sint-Genesius-Rode, Zoniënwood Middenhut, 02 356 24 78

ZO · 7 NOV · 14.00
Zennewandeling
Beersel, Kasteel van Beersel, 02 356 24 78

ZO · 14 NOV · 14.00
Zoniënwood en oorlogen
Hoeilaart, Bosmuseum, 02 658 24 94

13 EN 14 NOV · 14.00
Week van de smaak
Meise, Nationale Plantentuin, 02 260 09 70

Mayombe (tot 23/01)

Azoren, Vlaamse eilanden (30/11)

© HUGO MAETENS

De agenda wordt samengesteld met gegevens uit de UiTdatabank. Organisaties en verenigingen die hun activiteiten opgenomen willen zien in de agenda, moeten ons hun informatie anderhalve maand voor het verschijnen ervan bezorgen. Je kunt de gegevens mailen naar randkrant@derand.be, per brief sturen naar ons redactieadres (RandKrant – UIT in de Rand Agenda, Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel) of invoeren in de UiTdatabank via www.uitdatabank.be. Gezien het beperkte aantal beschikbare pagina's wordt bij de aankondigingen prioriteit verleend aan de activiteiten in de gemeenschaps- en cultuurcentra in de Rand. Om voor plaatsing in aanmerking te komen, worden de andere activiteiten vooral beoordeeld op hun uitstraling naar alle inwoners van de Rand. Het volledige vormingsaanbod van Arch'educ vind je op www.archeduc.be.

Geef zelf je activiteit in!
UiTdatabank.be

Drie koppigaards op een podium en maar spelen. Zo omschrijven Steven De bruyn, Tony Gyselinck en Roland zichzelf en hun gemeenschappelijk project waarmee ze momenteel rondtrekken.

TEKST Ines Minten ■ FOTO Filip Claessens

‘Onze koppigheid verrijkt onze muziek’

Steven De bruyn over zijn tournee met Tony Gyselinck en Roland

Staat zoveel eigenzinnigheid een vlotte samenwerking niet in de weg? ‘Het maakt het net spannend’, vindt mondharmonicavirtuoos Steven De bruyn (El Fish, The Rhythm Junks). ‘We zijn alle drie koppig, maar als we die koppigheid ruimte geven en er rekening mee houden, wordt ze uiteindelijk een verrijking voor onze muziek. Wat wij hebben gemaakt, is daardoor ook echt een project van drie mensen.’

Meereenvoud

Na zeven jaar was Steven De bruyn met The Rhythm Junks aan een pauze toe. ‘Ik wilde mij herbronnen. The Rhythm Junks is een *zware groep* omdat we met veel zijn en veel zelf doen. Daarom wou ik een tijdje een lichtere formule, zoals een trio, om daarna weer met een fris hoofd met The Rhythm Junks door te gaan.’ De keuze om zijn mondharmonicageluid aan te vullen met de drums van Tony Gyselinck (BRT Jazzorkest, Toots

Thielemans Kwartet, Jo Lemaire) en de gitaar van Roland Van Campenhout (altijd en overal zichzelf) was snel gemaakt. ‘Het is best spannend om met zijn drieën aan de slag te gaan’, vertelt Steven De bruyn. ‘In het begin had ik een akoestisch trio in gedachten, maar Tony had enorm veel zin om allerhande drummachines te gebruiken. Zoiets moet dan een kans krijgen, vind ik. We zijn met onze instrumenten in een repetitiekot gekropen en hebben onze ideeën uitgewerkt. In het begin is het vooral zoeken, zelfs naar het juiste instrument. Bij momenten heb ik gitaar gespeeld en hebben Tony en Roland zich op de keyboards toegelegd. Roland heeft tot slot een synthesizergitaar opgediept, die hij al twintig jaar niet gebruikt had. Daarna zijn we blijven knutselen en boetseren tot we materiaal hadden waar we alle drie achter stonden.’

Open vizier

De drie muzikanten willen niet vanuit een bepaald genre vertrekken, maar juist openstaan voor alles wat er aan *vibes* door de ruimte zweeft. ‘Alles kan’, vertelt Steven De bruyn. ‘Er zitten zowel bluesachtige sferen als wereldmuziek en jazz tussen. We zijn heel breed gegaan, maar toch past alles uiteindelijk naadloos in elkaar. Het is een fijne manier van werken.’ Na enkele maanden repeteren, dook het trio de studio in. ‘Zonder vooraf iets af te spreken, hebben we van onze nummers een aantal *takes* opgenomen. Daarvan hebben we telkens de beste bewaard. Dat het zo organisch is kunnen groeien, is absoluut het leukste aan dit project. Zo’n aanpak vergt veel concentratie, constant luisteren en inpikken op elkaar. Dat lukt niet met alle muzikanten. We voelden elkaar vanaf het begin goed aan.’ Op acht oktober lagen vinyl- en cd-versie van *Fortune Cookie* klaar om de oren en harten van muziekliefhebbers te veroveren en onmiddellijk na de presentatie vertrokken De bruyn, Gyselinck en Roland op najaarstournee.

‘Elke avond wordt een beetje anders’, belooft Steven De bruyn. ‘Geen enkel nummer ligt volledig vast. Tijdens een optreden zul je ons aan het werk zien, zoals je een bakker die zijn deeg tot broden kneedt en bakt. Er komt improvisatie bij kijken. Krijgt iemand tijdens het spelen een idee, dan lanceert hij het en gaan de twee anderen erin mee. Zodra we het niet meer interessant vinden, houden we er ook weer mee op. Die vrijheid hebben we voor elkaar gecreëerd en die doet oprecht deugd. Trouwens, bij een muzikant als Roland moet je ook niet met te veel uitleg komen. Zo iemand moet je vooral laten spelen en dan volgen de resultaten vanzelf.’

ZA · 27 NOV · 20.30

**Steven De bruyn,
Tony Gyselinck & Roland**

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

Een tweede leven voor de Oyenbrugmolen

Nieuw waterwiel wekt nieuwe stroom op

De Liermolen en de Tommenmolen zijn gekende toeristische trekpleisters in Grimbergen. Wat verderop langs de Maalbeek, verscholen achter een groene haag, ligt de Oyenbrugmolen. De privé-eigenaars willen de molen restaureren en met waterkracht elektrische stroom opwekken. De renovatie past in een educatief project dat de steun van de gemeente geniet.

TEKST Gerard Hautekeur ■ FOTO Filip Claessens

‘De Oyenbrugmolen en de hele site rond de Maalbeek hebben een geschiedenis van 500 jaar’, verduidelijken eigenaars Erik Van Hemelrijck en Linda De Wit. ‘De Maalbeek speelde in het verleden een belangrijke economische rol. De eerste en oudste nederzetting in de gemeente vond je langs de Maalbeek in de buurt van de Liermolen. Langs die economische as tref je nog oude herenhoven en kastelen aan. Gedurende verschillende eeuwen dreef de Maalbeek in Grimbergen een aantal watermolens aan, zoals de ‘s Gravenmolen, Liermolen, Tommenmolen en de Oyenbrugmolen. In 1600 werd het traject van de Maalbeek zelfs verlegd, hogerop in de flank van de vallei. Op die manier kregen de molenaars een grotere valhoogte van het water, konden ze hun nieuwe molens voorzien van een middenslagrad met een groter vermogen en een hoger rendement. Mensen moesten zich in de loop van de geschiedenis voortdurend aanpassen en nieuwe technologieën introduceren om het hoofd boven water te houden. Tot voor enkele decennia gonsde het nog van de economische bedrijvigheid aan de molens, karren die voortdurend tarwe of andere graanproducten aanvoerden. Die tijd is voorbij, verschillende molens kregen een

nieuwe bestemming en maken deel uit van het rijke culturele erfgoed. Ze zijn een troef in de recreatief-toeristische ontwikkeling van Grimbergen.’

Bescherming

Erik en Linda kochten de Oyenbrugmolen in 1977. ‘Het gebouw bevond zich toen in een desastreuze toestand. Door die bouwvallige situatie konden we de gebouwen en de molen tegen een redelijke prijs aankopen. Meteen waren we vertrokken voor dertig jaar herstel, heropbouw en restauratie. In 1980 werd de hele Maalbeekvallei met inbegrip van de Oyenbrugmolen als monument beschermd. Dankzij die bescherming konden we met financiële steun van de hogere overheid de daken vernieuwen en de dijken van de oevers van de Maalbeek verstevigen.

De Oyenbrugmolen werd vaker met overstromingen geconfronteerd. In de zomer van 1992 was het heel ernstig: het water stond tot aan het blad van de keukentafel, de hele binnenkoer was overstroomd. Er was niet alleen de waterlast, maar ook de geurhinder. De waterkwaliteit van de Maalbeek bleef achteruitgaan. De beek was biologisch dood en tijdens de droge, hete zomers nam de stank almaar toe. De provincie Vlaams-Brabant engageerde zich om de Maalbeek te saneren.’

Nieuw leven

Vanaf 1996 kwam er een kentering door de aanleg van collectoren voor afvalwater. ‘Gaandeweg nam de geurlast af. De laatste jaren is de waterkwaliteit van de Maalbeek sterk verbeterd en zijn we verrast door diverse waterdierpjes, zoetwatergarnaaltjes en de eerste oeverplanten zoals wolfspoot en kat-testaart,’ weet Erik. ‘Bij stortbuien en langdurige regens komen grote volumes water in de Maalbeek terecht en veroorzaken overstromingen. Door de recente uitbouw van overstromingsgebieden in het Nekkerbos is de grote toevloed van water onder controle.’

Nu de Maalbeek haar oude karakter terugkrijgt, willen Erik en Linda de Oyenbrugmolen zelf herstellen. Ruim 50 jaar geleden viel de Girardturbine van de Oyenbrugmolen stil. ‘Maar net zoals bij de Tommenmolen en de Liermolen gaat de voorkeur nu uit naar de constructie van een middenslagrad. Met de installatie van dat waterwiel kunnen we de molen opnieuw laten draaien en hernieuwbare stroom opwekken. Het nieuwe waterwiel en de stroomgenerator zijn de motor van een levende site. Voor scholen en verenigingen kunnen we een aanschouwelijk verhaal brengen dat begint in de middeleeuwen en eindigt bij het huidige pleidooi voor hernieuwbare en duurzame energie.’

Begin 2012 maakt de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), samen met Natuurpunt en de gemeente Asse, werk van een natuurlijke inrichting van de erg mooie Maalbeekvallei en Molenbeekvallei. Het bronnengebied van de Maalbeek ligt in het Droogveld, waar Natuurpunt al bijna twintig jaar een deel van beheert.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Uitwaaien in de heuvels van Asse

Voor deze *opstap* vertrek je best aan de kerk van Zellik die je het makkelijkst via de Brusselsesteenweg bereikt. Vanaf de parkeerplaats neem je de Kerklaan, die iets verderop overgaat in Voetweg 18 (niet aangeduid). Aan de eerste kruising blijf je gewoon het hoofdpad volgen dat je links en rechts tussen golvende akkers brengt. Al na enkele tientallen meter kijk je links op het Droogveld waar ruigtes en beboste zones de hoofdmoot uitmaken. Aan de achterkant beheert Natuurpunt Asse al bijna twintig jaar een grasland waar steeds meer gevlekte orchissen opdagen, naarmate de bodem verschraalt. Verder groeien hier ontelbare moesdistels wat er op wijst dat dit een echt kwel- en brongebied is. Dat hoeft niet te verwonderen, want hier bevinden zich verschillende bronnen van de Maalbeek. Die vloeit verder stroomafwaarts samen met de Molenbeek, die ter hoogte van het Koning

Boudewijnpark, op het grondgebied van het Brussels Gewest, een nieuwe dynamiek kreeg door een aangepast beheer. Op dezelfde hoogte ligt het moeras van Jette dat eveneens een grote biodiversiteit herbergt.

Eikelmuis of fruitratje

Blijf het pittoreske pad volgen tot je aan een dwarsbaan komt. Dat is de geasfalteerde Kortemansstraat. Onderweg passeer je een oude boomgaard die wordt verjongd en heb je zicht op het schitterende reliëf van de hele regio. Schuin rechts ligt een bosperceel. Dat is Bettegem, een ander klein natuurgebied in beheer van Natuurpunt maar voorlopig evenmin vrij toegankelijk. De gebieden zijn te klein om betreding toe te laten, maar daar komt met het vermelde inrichtingsproject verandering in. Dat project beoogt immers een vernatuurlijking van de gronden en de uitbreiding van wandelwegen.

Volg de Kortemansstraat links en besef dat je je op de waterscheidingslijn bevindt tussen het Denderbekken (rechts) en het Zennebekken (links). Negeer het eerste veldwegeltje links en neem het tweede baantje links dat je hoorbaar richting grote ring brengt. Vlak voor de brug over die ring sla je linksaf en blijf je het pad volgen dat in grote lijnen evenwijdig loopt met die immense verkeersader, die je echter zelden te zien krijgt. Zo passeer je een mooi grasland dat in feite een overschot is van het te ver onteigende traject voor de ring. Vele planten- en insectensoorten hebben het hier duidelijk naar hun zin. Gaandeweg verhoog je een grotere veldbaan die je verder naar beneden blijft volgen. Helemaal op het einde daarvan komt de Maalbeek van links uit het bos- en weidcomplex. Steek ze over en volg enkele tientallen meter verder links het geasfalteerde kerkveldwegeltje dat je in rechte lijn omhoog brengt, richting startpunt. On-

derweg vang je rechts een glimp op van het kasteel van Zellik met de aangrenzende ruige zone die ook nog bij het kasteeldomein hoort en een soort natuurgebied is. De omgeving van het kasteel is een beschermd landschap, het kasteel zelf is beschermd als monument. Als je boven aan het kruispunt komt, volg je rechts tot aan de kerk en de parkeerplaats.

In deze regio zijn de voorbije jaren verschillende bewijzen gevonden van de aanwezigheid van de eikelmuis. Dat is een zeldzaam beestje dat enkel leeft in zeer kleinschalige landschappen met vooral boomgaarden en vruchtdragende houtkanten. Zijn bijnaam verwijst naar deze biotopen. In de volksmond is het dier een fruitratje omdat het graag afgevalen fruit opeet van liefst ouderwetse boomgaarden. Natuurpunt heeft de jongste jaren verschillende nestkastjes opgehangen omdat de eikelmuisen daar graag hun nest in maken of overwinteren.

Dikste mammoetboom

De dikste mammoetboom van Vlaanderen staat in Tervuren nabij het Afrikamuseum. Hij is ruim 35 m hoog en heeft een stamomtrek van bijna 8,5 meter. Het is de tweede dikste mammoetboom van België; de dikste staat in het Waalse Esneux.

Vlak bij de kampioenenboom staat nog een tweede exemplaar en iets verder langs de Leuvensesteenweg 17 nog drie kleinere exemplaren. Ook in de Koninklijke Golf van Tervuren staan enkele monumentale mammoetbomen. In het geografisch arboretum ten slotte zijn een groot aantal mammoetbomen als bosje aangeplant. De mammoetboom is een zeer statige boom met een dikke, doorgaande stam en een hoge smalle kegelvormige kruin. In hun natuurlijke verspreidingsgebied op de westelijke hellingen van het Sierra Nevada gebergte in Californië worden ze enorm groot. Het is qua volume de grootste boom ter wereld. De *General Sherman*, de grootste onder hen, is meer dan 80 m hoog met een stamomtrek van 25 meter en een stamvolume van bijna 1500 m³. Zijn leeftijd wordt op 2100-2200 jaar geschat.

Discussie over naam

De mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*) en de nauw verwante *Sequoia* en *Metasequoia* waren ooit wijdverspreid over het hele noordelijke halfrond. Ze behoren tot de oudste en grootste bomen op aarde. Een bijzonder kenmerk is de sponsachtige bast die tot 50 à 60 cm dik zijn. De schors is zo zacht dat je ze gemakkelijk kunt indrukken en dat je ertegen kunt boksen zonder je vuist te verwonden, reden waarom hij soms wel eens *boksboom* wordt genoemd. Die dikke bast beschermt de boom tegen bosbranden.

De *Sequoiadendron* werd in 1852 ontdekt door Augustus T. Dowd, een jager die in het Sierra Nevada gebergte, in wat nu het Calaveras State Park is, een beer achtervolgde. Drie jaar later publiceerde Albert Kellogg van de California Academy of Sciences een beschrijving van de boom die hij *Taxodium giganteum* had gedoopt. Twee jaar eerder had de Britse botanicus John Lindley de boom al beschreven en hem de naam *Wellingtonia gigantea* gegeven, ter ere van Arthur Wellesley, hertog van Wellington, die Napoleon in Waterloo had verslagen. De publicatie van Lindley ontlokte een storm van protest bij Amerikaanse botanici die ontstemd waren dat de grootste boom van Amerika genoemd was naar een Engelse oorlogsheld door een plantkundige die de boom nooit had gezien. Ze spraken van *cultureel imperialisme*. Het zou uiteindelijk nog tot 1939 duren voor de Amerikaan John T. Buchholz uiteindelijk de naam *Sequoiadendron* voorstelde. De naam *Sequoia* verwijst naar Sequoia, de zoon van een Duits-Amerikaanse koopman en een Cherokee-vrouw, die het tot stamhoofd bracht en die in 1821 het Cherokee-schrift ontwikkelde, terwijl dendron van het Griekse dendros, boom, komt.

Sinds zijn introductie in de negentiende eeuw in Europa zijn ook bij ons vele honderden mammoetbomen aangeplant. Ondanks hun relatief jonge leeftijd, zijn het ook hier majestueuze bomen die gemakkelijk 30 m hoog kunnen worden, met een stamomtrek van meer dan 6 m. Volgens Tim Bekaert, die een website bijhoudt over de mammoetboom (<http://users.telenet.be/sequoiadendron/nl/loc/benelux.html>), staan er in Vlaams-Brabant alleen al 196 mammoetbomen van meer dan 6 m omtrek.

TEKST Paul Geerts

Taalspel stimuleert spreekdurf

Nederlands

praten

De actie *Oefen hier je Nederlands* spoort cursisten Nederlands aan om in het dagelijkse leven hun Nederlands te oefenen. Uit een enquête van vzw 'de Rand' bleek echter dat sommige winkeliers moeite hebben om consequent Nederlands te praten omdat ze niet altijd goed kunnen inschatten of ze met een cursist te maken hebben. Ook bij de cursisten is de drempel om Nederlands te praten vaak groot. Het spel *De Marktkramers* van het Centrum voor Informatieve Spelen wil nu de spreekdurf bij cursisten Nederlands verhogen.

Voor elk wat wils

De Marktkramers is een informatief groepspel met een trendy retrolook. 'Het spel speelt zich op de markt af. Dat is symbolisch', vertelt spelontwikkelaar Jasper Van Thienen. 'Een marktkramer prijst voortdurend zijn waren aan. Hij is het toonbeeld van iemand die niet op zijn mondje is gevallen. Bovendien sluit het thema aan bij de leefwereld van heel wat cursisten.' Jasper woonde zelf een aantal lessen Nederlands bij om zijn doelgroep beter te leren kennen. 'De groep cursisten Nederlands is heel divers, van laaggeschoolde allochtonen tot hooggeschoolde Europeanen, met verschillende achtergronden en taalniveaus. Dat betekent dat het spel heel flexibel moet zijn.'

Anderstaligen aanzetten om zonder schroom in het Nederlands een brood te bestellen of op consultatie te gaan bij de huisarts, dat is het doel van De Marktkramers, een gloednieuw informatief spel voor cursisten Nederlands.

TEKST Cathérine De Kock ■ FOTO Filip Claessens

natuurlijk

Schouwvegertje overwintert

Steeds meer evolueert de sympathieke zwarte roodstaart van een zomervogel naar een jaarvogel. In de goede oude tijd was het duidelijk: deze trekvogel vloog vanaf september-oktober naar het zuiden en kwam omstreeks maart-april terug naar onze contréien. Precies zoals het van een trekvogel verwacht wordt. De jongste jaren zien we echter steeds meer dat de zwart-grijze vogel met rode staart in de winter bij ons blijft. Ook in de Rand heb je een goede kans om hem het

jaar rond te zien. De echte trekkers zijn nu al weg, de (achter)blijvers kun je nog zien. Dat de nieuwe tendens niet alleen bij de zwarte roodstaart is waar te nemen, blijkt onder meer ook bij de zwartkopgrasmus die op identieke wijze blijft overwinteren.

Oorspronkelijk leeft de zwarte roodstaart in rotsachtig gebied waar hij vrolijk allerlei insecten najaagt. Bij ons heeft de soort zich aangepast en hebben onze huizen en andere gebouwen de rotsen vervangen. De charmante vogel ziet er allemaal geen graten in en vestigt zich nu zelfs in hartje Brussel, waar hij perfect kan overleven met de aanwezige prooien die zich in tuinen en parken ophouden. Ook op het platteland is hij redelijk algemeen aanwezig en stijgt het aantal lichtjes.

Hij heeft naam gemaakt als eerste bewoner van nieuwgebouwde huizen. Het is opvallend dat deze vogel graag zijn nest maakt in nog niet volledig afgewerkte constructies. Dat hij daarvoor liefst de schouw uitkiest, mag geen verwondering wekken want die biedt meestal droge beschutting. Dat leverde hem de bijnaam van schouwvegertje op en daarmee kan hij rekenen op de sympathie van vele gastgezinnen. Toch broedt de soort ook graag in oudere, wat aftandse gebouwen, nabij industriegebieden, in oude schuilbarakken voor het vee, enzovoort.

Het kleinschalige, enigszins door de mens bewoonde landschap geniet duidelijk zijn voorkeur. Daar vindt hij voldoende kleine

zonder blozen

Jaspers gesprekken met docenten en cursisten brachten hem op het idee om de Marktkramers in twee delen op te splitsen. Afhankelijk van het niveau van de groep kunnen die apart of samen gespeeld worden. 'In het eerste deel, *Gerommel op de markt*, wordt een rommelmarkt georganiseerd waar gebarentaal wordt gesproken. De cursisten spelen een rollenspel met klanten en verkopers, die op verschillende manieren reageren. De ene verkoper reageert bijvoorbeeld boos, de andere verbetert dan weer elk klein foutje. Dit simulatiespel vormt de aanleiding om nadien te praten over de drempels die ze in de echte wereld ervaren als ze Nederlands proberen te spreken.' In het tweede deel, *Kraam het uit*, spijkeren de cursisten hun spreekdurf bij met een rommelmarktbingo. 'Om een bingokaartje te mogen trekken, moeten de spelers spreekopdrachten vervullen van vier moeilijkheidsniveaus. De docent kan het spel aanpassen naargelang de behoeften van de spelers.'

Cursisten blijven uitdagen

Het Centrum voor Informatieve Spelen testte het spel vooraf uit in twee Centra voor Volwassenenonderwijs en een Centrum voor Basiseducatie bij groepen van verschillende niveaus. 'Op basis van de opmerkingen van de docenten en de cursisten werd het spel nog verfijnd', vertelt Jasper Van Thienen. Nu het spel klaar is, heeft hij er een goed oog in.

'Het mooiste bewijs dat het spel in de smaak valt, is dat onze vormingssessies waar we de docenten Nederlands het spel aanleren zo goed als volzet zijn.'

Linda Opdebeek, begeleidster van Café Combinne in Hoeilaart en docente Nederlands aan cursisten van niveau 1 en 2 bij het CVO Tervuren-Hoeilaart volgde zo'n vorming en speelde het spel intussen met haar deelnemers van Café Combinne. Met zo'n 24 jaar ervaring in het NT2-onderwijs (Nederlands tweede taal) heeft Linda al flink wat educatieve spelen uitgetest. 'Het fijne aan dit spel is dat het heel taalgericht is', vertelt ze. 'Omdat de mensen van Café Combinne per definitie weinig schroom hebben om Nederlands te spreken, heb ik het eerste deel overgeslagen en meteen bingo met hen gespeeld. Iedereen was achteraf heel enthousiast.' Toch ziet ze ook enkele beperkingen. 'Jonge, minder ervaren leerkrachten Nederlands zullen het misschien wat moeilijk vinden, omdat je je cursisten tijdens het spel heel intensief moet blijven coachen en uitdagen. Het vraagt ook enige tijd om de handleiding van het spel door te nemen. De vorming voor de docenten is dan ook zeer nuttig.' Linda is alleszins van plan om de Marktkramers te gebruiken om de tongen los te krijgen. 'Voor mijn cursisten van niveau 1 is het spel allicht te hoog gegrepen, maar bij mijn meer gevorderde groep van niveau 2 zal ik het spel zeker bovenhalen.'

i De Marktkramers, een taalspel om de spreekdurf van cursisten Nederlands te verhogen, werd ontwikkeld door het Centrum voor Informatieve Spelen in Leuven in opdracht van vzw 'de Rand'. Info: karen.stals@derand.be, cis@spelinfo.be

FR Parler le néerlandais sans rougir

Les élèves de néerlandais expérimentent tous les jours la difficulté de pratiquer la langue néerlandaise. Soit, leurs interlocuteurs passent trop vite à une autre langue, soit ils n'osent pas progresser dans la pratique du néerlandais. De Marktkramers, un tout nouveau jeu informatif, entend renforcer l'audace des élèves à parler le néerlandais. 'Le groupe des élèves qui apprennent le néerlandais est très diversifié. Ce qui signifie que nous avons dû concevoir un jeu extrêmement flexible', explique Jasper Van Thienen, concepteur de jeu du Centre des Jeux Informatifs. 'Ce jeu se caractérise par son orientation tout à fait spécifique vers la langue', précise l'enseignante de néerlandais Linda Opdebeek. Elle trouve qu'il s'agit là d'une excellente façon de délier les langues.

insecten waarmee hij zijn drietal jongen per nest gemakkelijk kan grootbrengen. Daarbij neemt hij dikwijls plaats op een vaste uitkijkpost vanwaar hij zijn uitvallen lanceert. Hij pikt de prooi op en vliegt opnieuw naar zijn uitkijkpost om de volgende uitval voor te bereiden. Dat speelt hem wel eens parten als er katten in de buurt zijn. Die hebben de jachttechniek snel door en weten zo de roodstaart te verschalken. Katten met een belletje rond de nek slagen veel minder in hun opzet, wat vele vogel- en muizenlevens ten goede komt.

Je herkent het schouwvegerdje makkelijk aan zijn kenmerkende roep, die al vroeg in het voorjaar te horen is. Vanaf een hoge zangpost op een dak laat hij weten waar zijn territorium is en begrijp je dat een er een nest

zal worden gebouwd. Tijdens het voeren van de jongen zijn de ouders druk in de weer en vliegen ze af en aan met insecten in de bek. Als de vogels de omgeving afspeuren op zoek naar voedsel knikken ze regelmatig door de knieën zoals het roodborstje dat ook wel eens doet. Dat alles maakt dat de soort zeer herkenbaar is. Het opvallendste kenmerk is uiteraard de rode staart aan het zwarte lijfje dat je niet kunt missen. Alleen de gekraagde roodstaart heeft nog zo'n rode veren op die plaats, maar die is een stuk zeldzamer, leeft meer in de buurt van bosranden en weiden en is veel bonter gekleurd.

TEKST Herman Dierickx ■ FOTO Herman Dierickx

Franstalige stemmen over Ran

De uitbreiding van Brussel, de bescherming van de Franstalige minderheid in de Vlaamse Rand, een corridor, de herziening van de taalwetgeving, het is het Franstalige mantra dat media steeds weer uitvergroten. Stilaan nemen Franstaligen echter ook andere standpunten in en misschien zijn die wel veel interessanter.

TEKST Guido Fonteyn ■ FOTO Filip Claessens

Richard Miller komt de verdienste toe om tijdens die onzalige politieke crisis in de zomer en de herfst van het niet zo bijster schitterende jaar 2010 met het meest radicale voorstel – aan Franstalige zijde dan – te hebben uitgekapt om eens en voor altijd uit deze en de komende crisissen te geraken. Miller stelde een algemene mobilisatie voor van alle francofonen uit Wallonië, Brussel en de *périphérie* (de geëigende Franse uitdrukking voor wat de Vlaamse Rand heet), die dan op een bijeenkomst plechtig hun bestaan in een gezamenlijke toekomst-zonder-Vlaanderen zouden bepalen. Veel succes had zijn suggestie niet, maar ze viel mij op omdat de meeste Walen het desnoods wel zonder Vlaanderen willen doen, maar huiveren als de vraag wordt gesteld of Brussel daar dan al dan niet moet worden bij betrokken en dat ze zeker niet van plan zijn om voor de 'bourgeois van de *périphérie*' te sneuvelen.

Nu is Richard Miller niet van de minste. Hij is lid van de MR en schreef voor deze partij als ideoloog en verzoener het jongste liberaal manifest in de periode dat Didier Reynders en de clan-Michel elkaar naar het leven stonden. Hij was eerder minister van de Franse Cultuur

in de Franse gemeenschapsregering en maakt als enige liberaal deel uit van het voor de rest homogeen socialistische college van burgemeester en schepenen van de mooie stad Bergen, met Elio Di Rupo als burgemeester.

Regionalisten

Als zo iemand in zijn suggestie om de *périphérie* bij een intern Waals-francofoon overleg te betrekken niet wordt gevolgd, dan betekent dit dat men in Wallonië van die Vlaamse zone rond Brussel geen halszaak wil maken. De echte Walen willen in de eerste plaats Belg blijven en dus de band met Vlaanderen behouden. Ze twijfelen nog of ze bij een eventuele opsplitsing van België streven naar een Waalse staat (de 'regionalisten') of naar een aanhechting bij Frankrijk (de 'rattachisten'). De recent opgedoken thesis van een *Belgique française*, dat uit Wallonië en Brussel zou bestaan, wordt vanuit Brussel gevoed en heeft weinig uitstaans met de realiteit van de Waalse beweging. Daar overheerst immers de wetschap dat Wallonië vanuit Brussel anderhalve eeuw lang is uitgezogen, omwille van de aanwezigheid van delfstoffen in de Waalse ondergrond, maar dat de winsten altijd naar Brussel zijn gegaan. Mijn thesis is dat men

er in Vlaanderen alle belang bij heeft om opnieuw contacten aan te knopen met de regionalisten.

Périphérie niet nodig

Van de Waalse regionalisten is Jean Louvet (1934) al langer de natuurlijke leider. Louvet is theaterauteur. In zijn stukken schrijft hij over het leven van mijnwerkers en over stakingen. Hij werkte vroeger in Gent samen met de grote Rudy Van Vlaanderen, in de periode toen het theater nog niet helemaal de narcistische toer was opgegaan, maar *volksverbonden* bleef. Louvet – die in deze crisistijden opnieuw gelezen en opgevoerd zou moeten worden – is voorzitter van een *Mouvement du Manifeste Wallon*, waarvan naast hem vooral vakbondsmilitanten en artiesten deel uitmaken. Zij ijveren voor de groei van Wallonië tot een volwaardig gewest, dat de bevoegdheden van de Franse Gemeenschap zou overnemen. Brussel wordt een apart gewest, 'comprenant naturellement sa composante flamande'.

In dezelfde zin denkt Philippe Destatte, historicus, gewezen kabinetschef van (gewezen) Waals minister-president Jean-Maurice Dehousse en directeur van het Institut Jules Destrée. Destatte zei in *La Libre Belgique* van 12 september dat de Franse Gemeenschap afgeschaft moet worden en 'dat het absurd is aan de Walen te zeggen dat zij de *périphérie* absoluut nodig hebben, dat er een *corridor* door Sint-Genesius-Rode moet worden gelegd, dat Brussel groter moet worden, ...' Volgens hem zet men alles op de helling wat in dit land sinds 1889 werd overeengekomen, toen de allereerste taalgrenzen werden getrokken. Destatte laat er geen enkele twijfel

d en land

over bestaan. In dit land moeten de taalgrenzen worden gerespecteerd. En Wallonië heeft met Brussel, de Franse gemeenschap en zeker met de périphérie niets van doen.

Ook iemand als Jean-Claude Marcourt spreekt zich openlijk uit voor een sterk Waals gewest naast een sterk Brussels gewest en pleit tegelijk voor de afschaffing van de Franse gemeenschap, waarmee hij eigenlijk de lijn van de regionalisten doortrekt. Jean-Claude Marcourt is een invloedrijke PS'er. Hij is Waals minister sinds 2004. Voordien was hij achter-eenvolgens kabinetschef bij de ministers Mathot, Anselme, Van Cauwenberghe, Di Rupo en Onkelinx en onlangs nog co-voorzitter van de *highlevelgroup* die de preformatie terug op het spoor moest zetten.

DE Französischsprachige stimmen über Rand und Land ab

Richard Miller (MR) hat mit seinem jüngsten Vorschlag zur Mobilisierung aller Frankophonen aus Wallonien, Brüssel und dem Vlaamse Rand, die bei einer Versammlung in aller Form ihre Existenz in einer gemeinsamen Zukunft ohne Flandern bestimmen sollten, nur wenig Beifall geerntet. Wallonische Regionalisten wollen eine Wallonische Region, die eine Verbindung zu Flandern aufrecht erhält. Dem Historiker Philippe Destatte zufolge ist 'es absurd, den Wallonen zu sagen, dass sie den Vlaamse Rand absolut brauchen, dass ein Korridor durch Sint-Genesius-Rode angelegt werden muss, dass Brüssel größer werden muss,...' Auch jemand wie Jean-Claude Marcourt (PS) spricht sich öffentlich für eine starke Wallonische Region aus.

De smaak van Afrika

Een beetje mysterieus en vrij onbekend, dat is de Afrikaanse keuken. Tijdens de Week van de Smaak plaatst de Plantentuin in Meise allerlei Afrikaanse planten en producten op de voorgrond. Ik ga alvast op zoek naar de smaak van **maniok**.

Niet alleen tijdens de Week van de Smaak maar nog tot 9 januari 2011 kun je in de Plantentuin terecht voor een Afrikaans ontdekkingsparcours dat je meeneemt langs enkele boeiende Afrikaanse planten, eetbare en niet-eetbare. Nieuwsgierig ga ik op culinaire ontdekkingsreis, in de hoop een nieuw recept aan mijn kookboek te kunnen toevoegen. Ga je mee?

Basisvoedsel

De Afrikaanse flora is enorm divers. Van de Sahara tot het Congolese evenaarswoud of het Zuid-Afrikaanse *fybos*, het zijn erg verschillende en uiteenlopende vegetaties met vele duizenden tropische plantensoorten en zwammen; te veel om op te sommen maar o zo leerrijk. Eén plant trok mijn bijzondere aandacht: de maniok, beter bekend als *cassave*, een eetbare wortelknol. Bij ons is deze plant nog redelijk onbekend, maar vooral in landen ten zuiden van de evenaar kent hij veel succes. De wereldproductie bedraagt maar liefst 226 miljoen ton. Oorspronkelijk komt maniok uit Zuid-Amerika. In Brazilië en Venezuela werd de wortel al sinds 3000 voor Christus verbouwd, zoals uit archeologische vondsten blijkt. Vandaag wordt maniok in sommige culturen beschouwd als 'eten voor luie mensen', maar in Afrika is het echt basisvoedsel en voor velen een noodzaak om te kunnen overleven.

De plant groeit in de meest barre omstandigheden en is dus heel makkelijk te telen. Bovendien kun je hem helemaal consumeren, van blad tot wortel, mits je enkele eenvoudige regels goed opvolgt. Hij ziet eruit als

een lange staak met handvormige bladeren; de knol of wortels zijn dik en hebben een bruine schors. De kleinere knollen zijn het lekkerste omdat ze minder houtige vezels bevatten. Ze zitten vol zetmeel en zijn voedzaam, maar bevatten ook giftige stoffen, zoals blauwzuur. Daarom moet je ze eerst goed koken, waarna je ze op vele manieren kunt klaarmaken. Maniokpap, maniokmeel, tapioca en fufu zijn maar enkele bereidingswijzen. De bladeren kun je dan weer als spinazie serveren. In onze Westerse wereld vind je maniok tegenwoordig in vele producten, ook al weten we dat vaak niet. Zo zit het bijvoorbeeld in Actimel Aardbei, Vitalinea yoghurt, Omega 3 margarine, in sommige Minute soepen van Royco, ... Verrassend, toch?

Aparte smaken

Wie ondertussen zin heeft gekregen om de veelzijdigheid van de Afrikaanse flora zelf te ontdekken, kan op 13 en 14 november tussen 14 en 15 uur een bezoekje brengen aan de Nationale Plantentuin. Dankzij het begeleide ontdekkingsparcours kun je ruiken en proeven van vruchten, planten en specerijen die in verschillende Afrikaanse gerechten verwerkt worden. Inschrijven is wel verplicht. Wie liever een andere smaakcultuur wil ontdekken, kan van 11 tot 21 november in heel Vlaanderen en Brussel genieten van verschillende soorten eten en drinken, gastronomie en alles wat daarbij komt kijken. Meer info over de Week van de Smaak vind je op www.weekvandesmaak.be.

TEKST Sandra Szondi

i Onze medewerker Sandra Szondi gaat in de rubriek *kwestievanmaak* op zoek naar bijzondere, doorgewone of verrassende smaken.

Wie meer over Afrikaanse smaken te weten wil komen, kan op 13 en 14 november terecht in de Nationale Plantentuin van België, Nieuwelaan 38 in Meise, 02 260 09 20, www.br.fgov.be

Kleine verhalen, straffe verhalen

Met dat motto gaat fotograaf **David Legrève** (32) elke dag opnieuw op pad, op zoek naar pure taferelen uit het dagelijkse leven van gewone mensen. Geen BV's, grootse gebeurtenissen of harde oorlogsbeelden. Liever toont David plaatselijke verhalen over groot en klein verdriet, uitbundige vreugde, onrechtvaardige verschillen en eenvoudige samenhang. Steeds herkenbaar, maar altijd uniek. In *beeldverhaal* gaat David Legrève een jaar lang op zoek naar passie, liefde en warmte in de Vlaamse Rand. Geniet gerust mee. www.davidlegreve.com

In de nieuwe mot

Biljartspelers, postzegelverzamelaars, Standard-supporters en advocaten. Allemal voelen ze zich thuis in de bruine kroeg *In de nieuwe mot* in Zellik. Haar hele leven al staat Jacqueline Lippens er achter de tapkraan, en ze denkt nog lang niet aan stoppen. Haar klanten en dieren zijn haar twee grote liefdes.

De klanten bedienen zichzelf wanneer het te druk is. Als *Jacky* naar de kapper moet, nemen ze de zaak even over. Wie op reis gaat, stuurt steevast een kaartje, dat een plaatsje krijgt aan de overvolle muur. Tussen al die vakantieherinneringen prijken ook foto's van de dieren van Jacqueline: een sneeuw witte duif die van op haar schouder mee de bestellingen opnam, de vele katten die ze 's winters van de koude redde en de trouwe honden die even verbonden waren met de kroeg als de stoof en de spaarkas.

'Vroeger lag ik pas rond vier uur 's nachts in bed, nu zeg ik subtiel 'dit laatste rondje is op mijn kosten'. Dan weet iedereen dat het tijd is om naar huis te gaan', lacht Jacqueline. De kranige cafébazin verloor op korte tijd haar zoon en haar man. Haar dokter zei haar toen om vooral niet te stoppen met de zaak. Elke dag opnieuw volgt ze zijn goede raad op.

DAVID LEGREVE

'Ik wil jongeren van alle culturen bij elkaar brengen, zodat ze elkaar begrijpen en het geweld afzweren', zegt de Congolese zangeres Princesse Mansia. Met haar vzw Bawasa wil ze de jeugd uit Sint-Pieters-Leeuw gevoelig maken voor het leed van hun leeftijdsgenoten in Kinshasa. TEKST Johan De Crom ■ FOTO Filip Claessens

Zwarte zangeres beweegt blanke jeugd

Ongeveer acht jaar woont Mbila Mansia in Sint-Pieters-Leeuw op een tweekamerappartement in de Drogenbosstraat.

De ruimte straalt geen leven van rijkdom uit, de zangeres heeft dat ook niet gekend. Het appartement herbergt wel authentieke Afrikaanse muziekinstrumenten en, geklemd in een boekenrek, herinneren haar eigen platen aan enige glorie en succes. Onder de artiestennaam Princesse Mansia bracht de Congolese de jongste vijftien jaar de Afrikaanse gemeenschap in Brussel aan het heupwiegen. Ze liet haar warme stem ook ver buiten de hoofdstad trillen, onder meer op Sfinksfestival, de Gentse Feesten en de Zomer van Antwerpen. In haar teksten over samenhang en gelijkheid klinkt haar engagement door. Tien procent van de bescheiden opbrengsten van haar muziek schenkt de prinses aan goe-

de doelen. Ze ziet een wereld in verandering, met links en rechts licht verderf en vooral het gevoel dat het anders kan.

Dialogoog

In 1998 verhuisde ze van Schaarbeek via Etterbeek naar Sint-Pieters-Leeuw. Haar verhuis voelde aan alsof ze in een ander land ging wonen. Ze kwam in een wijk terecht waar ze toen de enige zwarte was. 'Enkele jongeren uit de appartementsblok barricadeerden de ingang tot mijn flat, klopten hard op de deur en riepen dat ik naar mijn land moest terugkeren. Een paar keer heb ik er de politie moeten bijroepen', zegt Mbila. Ze overwon vrij gemakkelijk het racisme toen ze met de jongeren in gesprek trad, al dwong haar status als zangeres blijkbaar ook enig respect af. Deze ervaring leerde haar hoe dan ook dat ontmoeting en dialoog vooroordelen uit de

MOOISTE HERINNERING AAN CONGO

De tijd voor de onafhankelijkheid toen scholen en ziekenhuizen nog gratis waren.

DAN MOET JE IN CONGO ZIJN

In het regenseizoen, tussen september en februari, tijdens de oogst van de maïs en de apennoten.

DE GEWELDIGSTE CONGOLEES

De spirituele leider Simon Kimbangu.

weg kunnen ruimen. Dat inzicht inspireerde Mbila om de vzw Bawasa op te richten. 'Dat is de Afrikaanse naam voor de ster van het welzijn. Ik wil verschillende jongeren uit de gemeente, van alle culturen, samenbrengen zodat ze mekaar leren kennen en het geweld afzweren. Ik denk dat jongeren hier streken uithalen omdat ze zingeving in hun leven missen. Ze hebben niet leren knokken om iets te bereiken, ze kennen de voldoening van een inspanning niet. Het leven is hen in de schoot geworpen. Zo ontwikkelen ze moeilijker respect voor dingen en mensen.'

Maskers afwerpen

Bawasa staat nog in de kinderschoenen, maar organiseerde in april al wel een Bal Masqué in Sint-Joost-ten-Node, waarbij geld werd ingezameld voor de Belgische NGO Intal. Die neemt het op voor kinderen en verkrachte vrouwen in Congo. 'Dat gemaskerd bal had een symboliek. Mannen die in groep een vrouw verkrachten, zijn ontmenselijk, ze verliezen hun echte gelaat. Zoiets kun je alleen doen als je een masker draagt. Met het Bal Masqué vroegen wij om de maskers af te werpen.' Bawasa verkoopt ook speelgoed dat Congolese kinderen zelf hebben gemaakt. De jongeren uit Sint-Pieters-Leeuw kunnen voor 2 euro zo'n speeltje kopen. 'Eigenlijk gaat het nauwelijks om dat geld. Belangrijker is dat de jongeren de inspanning van hun leeftijdsgenoten leren respecteren. Hopelijk zet het er hen zelf ook toe aan om iets uit te werken.'

EN Black singers gets white youngsters moving

'I am keen to bring young people of all cultures together to help them to understand each other and renounce violence', says the Congolese singer Princess Mansia Mbila. The aim of her non-profit-making body Bawasa is to make young people aware of the suffering of their contemporaries in Kinshasa. When she moved from Brussels to Sint-Pieters-Leeuw some of the locals were a bit suspicious of her to begin with. She overcame the resistance fairly easily when she started talking to people, although her status as a singer apparently also won her some respect. This experience taught her the extent to which encounters and dialogue can wear down prejudices. That is why she got involved in activities that bring people closer together. Her music has already got people's blood pumping and bodies moving at various venues, including the Sfinks Festival, the Ghent Festivities and the Antwerp Summer Festival.